

Návrh rozvoje podnikatelského prostředí Zlínského kraje

Bc. Pavel Sedláček

Diplomová práce
2005

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ABSTRAKT

Abstrakt

Tato diplomová práce se skládá ze tří hlavních částí. První část pojednává o vnějších vlivech působících na podnikatelské prostředí v České republice a na Zlínský kraj. Druhá část představuje čtenáři Zlínský kraj z pohledu podnikatelů a analyzuje významné skutečnosti jako využití podpor, infrastruktura, nezaměstnanost, kvalifikace apod. Uvádí s jakými současnými problémy se podnikatelé potýkají. Třetí část této diplomové práce navrhuje a popisuje využití nových příležitostí jako jsou klustry, PPP a inkubátory. Čtvrtá část, jenž je sub-kapitolou třetí části, aplikuje navrhované možnosti do praxe. Doporučuje jak zkvalitnit podnikatelské prostředí Zlínského regionu.

Abstract

This graduation theses consists of three main parts. The first part deals with exterior effects that impact entrepreneurial environment in the Czech Republic and the Zlin region. The second part inquires into the Zlin region from the entrepreneurs' point of view and it analyzes significant facts such as support usage, infrastructure, unemployment, qualification etc. It shows which current problems entrepreneurs wrestle with. The third part of this graduation theses describes and suggests usage of new opportunities such as clusters, PPP and incubators. The fourth part which is part of third chapter applies proposed possibilities into practice. It recommends how to improve the quality of entrepreneurial environment in the Zlin region.

Děkuji všem, kteří mi při vypracování mé diplomové práce pomohli. Zejména bych chtěl poděkovat manažerům agentury CzechInvest za přesné definování cílů mé diplomové práce. Dále ing. Blance Dostálové, odborné pracovníci administrace strukturálních fondů Krajského úřadu Zlínského kraje za konzultace během psaní práce, kdy mi byla popsána požadovaná problematika. Také bych chtěl poděkovat manažerům agentury JVM-RPIC za podněty a připomínky během vypracování této práce.

OBSAH

OBSAH	5
ÚVOD	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 MAKROEKONOMICKÉ VLIVY PŮSOBÍCÍ NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	10
1.1 PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	11
1.2 VLIVY PŮSOBÍCÍ NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	11
1.3 MEZI NEJVÝZNAMNĚJŠÍ NEGATIVNÍ STIMULY A BRZDY PODNIKÁNÍ OBECNÉ PATŘÍ:.....	12
1.3.1 Legislativa a justice.....	12
1.3.2 Státní regulace	13
1.3.3 Daňový systém	14
1.3.4 Získávání kapitálu	14
1.4 PŮSOBNOST KRAJSKÝCH ÚŘADŮ	15
1.4.1 Spolupráce a rozvoj krajů.....	16
1.5 OBCE – NÁSTROJE KOMUNÁLNÍ PODPORY	18
1.5.1 Význam podnikatelů pro místní správu	19
1.6 PODNIKATELSKÉ INSTITUCE V SYSTÉMU VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	20
1.6.1 Zájmová samospráva.....	20
1.6.2 Podpůrné organizace působící v podnikatelské sféře	21
1.6.3 Seznam institucí podporující podnikání:.....	22
1.7 DOTACE A PODPORY	22
1.7.1 Podmínky dotace či úvěru	23
II. ANALITICKÁ ČÁST	26
2 ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE	27
2.1 REGIONÁLNÍ PROSTŘEDÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE	27
2.1.1 Ekonomická situace kraje	29
2.1.2 Struktura průmyslu.....	29
2.1.3 Nerostné bohatství.....	30
2.1.4 Zaměstnanost a mzdy	30
2.1.5 Analýza organizační struktury podnikatelské sféry	31
2.2 ANALÝZA TRHU PRÁCE ZLÍNSKÉHO KRAJE	33
2.2.1 Nezaměstnanost.....	33
2.3 DEMOGRAFICKÁ SITUACE.....	34
2.4 ANALÝZA INFRASTRUKTURY	36
2.4.1 Plán na zlepšení technické vybavenosti, dopravní přístupnosti a obsluhy území z pohledu Krajského úřadu	37

2.4.2	Průmyslové zóny	39
2.4.3	SWOT analýza – dopravní a technická infrastruktura	40
2.5	ANALÝZA NÁZORU PODNIKATELŮ	41
2.6	INSTITUTE A INICIATIVY PODPORUJÍCÍ PODNIKATELE VE ZLÍNSKÉM KRAJI	44
2.6.1	Institute podporující rozvoj Zlínského kraje	44
2.6.2	Zlínský kraj v Bruselu	51
2.6.3	SWOT – podnikatelské prostředí Zlínského kraje	52
III.	PRAKTICKÁ ČÁST	56
3	NÁVRHY ROZVOJE ZLÍNSKÉ KRAJE	57
3.1	NÁVRH SMĚRŮ ROZVOJE.....	57
3.2	KLASTRY	58
3.2.1	Základní typy klastrů.....	58
3.2.2	Působnost klastrů	61
3.2.3	Možnosti financování klastru.....	61
3.3	CO JE TO PPP?.....	64
3.3.1	Zahraniční zkušenosti v oblasti Partnerství veřejného a soukromého sektoru	64
3.3.2	Právní úprava v ČR	66
3.3.3	Zhodnocení právní úpravy	67
3.3.4	Kroky státu	69
3.3.5	PPP Centrum	69
3.4	PODNIKATELSKÝ INKUBÁTOR.....	70
3.5	NÁVRH INFORMAČNÍHO PORTÁLU	71
4	PRAKTICKÉ VYUŽITÍ NAVRHOVANÝCH ŘEŠENÍ.....	74
4.1	KLASTRY	74
4.1.1	Využití klastrů ve Zlínské kraji.....	74
4.1.2	Proč být v klastru	74
4.1.3	Přínosy klastru.....	75
4.1.4	Náklady na zřízení klastrů.....	76
4.1.5	Jak vytvořit úspěšně fugující klastry.....	79
4.2	PPP	80
4.2.1	Využití PPP ve Zlínské kraji	80
4.2.2	Proces přípravy a realizace projektu Partnerství veřejného a privátního sektoru	82
4.2.3	Jaké jsou potenciální výhody?	83
4.2.4	Čemu se vyhnout.....	84
4.3	PODNIKATELSKÝ INKUBÁTOR.....	85
4.3.1	Využití podnikatelského inkubátoru ve Zlínském kraji	85
4.3.2	Zapojení institucí při zakládání inkubátoru ve Zlínském kraji	87
4.3.3	Tipy pro zřizovatele	88
4.3.4	Náklady na zřízení inkubátoru	89
4.4	INFORMAČNÍ PORTÁL.....	91
4.4.1	Využití podnikatelského portálu ve Zlínském kraji.....	91

4.4.2	Zapojení institucí při zakládání informačního portálu ve Zlínském kraji	92
4.4.3	Etapy projektu	93
4.4.4	Náklady na zřízení informačního portálu.....	94
ZÁVĚR.....		95
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		96
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		100
SEZNAM OBRÁZKŮ.....		101
SEZNAM TABULEK		102
SEZNAM PŘÍLOH		103

ÚVOD

Často se stává, že ve shonu povinností přistupujeme k jevům, které nás obklopují, ze setrvačnosti, z pozic vžitých představ a názorů, aniž bychom se hlouběji zamýšleli nad jejich podstatou. Za takové zamyšlení stojí i smysl podnikání. Jeho jádrem je ochota, odvaha i umění převzít odpovědnost za samostatnou tvorbu společensky potřebných hodnot, a tím generovat zisk. Hrubý zisk pak slouží nejen k obživě rodiny podnikatele, ale i k rozvoji podniku a k poskytnutí povinného příspěvku pro potřeby obcí, regionu i státu formou daní. V procesu podnikání dochází také k uspokojování potřeb zákazníků a k vytváření pracovních míst, což přispívá ke kvalitě života.

Odhodlanost podnikat nese s sebou vedle možnosti dosáhnout zisk i dovednost vystihnout potřeby trhu, hledat zdokonalení výrobků nebo služeb a překonávat bariéry podnikatelského prostředí. A zde pokračuje cyklus vytvářením podmínek k podnikání veřejnou správou – představitelskou společností v obcích, regionech i v centru. Přírodní, lidské i finanční kapitál se tak stává produktivní uplatněním funkce podnikání v poskytování výrobků, služeb a myšlenek ve prospěch zákazníka. Přidaná hodnota formou daní plyne ve prospěch všech stupňů veřejné správy.

V moderním světě se nemůže vyvíjet ekonomika izolovaně do společnosti. Podnikatelé vědí, co vyrábět, které služby nabízet, co a kde mají prodávat. Vláda, kraje i obce však musí vytvářet podmínky pro podnikání. K tomu je zapotřebí ujasnění koncepce. V našich podmínkách je vyjádřena hospodářskou politikou a přijetím příslušných zákonů včetně daňové soustavy. Na to navazují strategické státní a regionální dokumenty. Významné jsou také operační plány, které otevírají cestu k čerpání fondů Evropské unie.

K tomuto všemu je nutný úspěšný a plodný dialog společnosti, státu a jeho orgánů s podnikateli. Jak bych chtěl dále ukázat ne vždy jsou u nás k tomu všemu ve všech směrech příhodné podmínky, které se odvíjejí od mnoha faktorů, které jsou stále velmi aktuální a je třeba je pružně řešit.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MAKROEKONOMICKÉ VLIVY PŮSOBÍCÍ NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Česká ekonomika se od roku 1999 pohybuje na růstové fázi a zaznamenává vyvážený růst. V roce 2003 se zvýšil reálný hrubý domácí produkt meziročně o 3,1%; růst na straně poptávky byl tažen zejména vysokou dynamikou spotřeby domácností podporovanou rychlým zvyšováním mezd a disponibilních důchodů v podmínkách stabilní cenové hladiny. Významným zdrojem byl i přírůstek investic, který je dlouhodobě podporován silným přílivem zahraničního kapitálu.

V následujících letech by měla spotřeba domácností růst proporcionálně s tempem růstu HDP a bude pokračovat i současná investiční vlna spojená s transferem moderních technologií, jenž se odrazí i v rozšiřování nových vysoce konkurenceschopných exportních kapacit.

V rozšířené EU-25 se česká ekonomika svým výkonem, který v současnosti představuje (podle projekcí Eurostatu pro rok 2004) přibližně 69,9% ekonomické úrovně EU, zařadila v žebříčku nových členských států na čtvrté místo za Kypr, Maltu a Slovinsko. Nicméně v konvergenci k EU-15 zatím výrazně nepokročila (Portugalsko 74%; Řecko 81,7%, Španělsko 96,3% EU –25).

Hospodářská politika ČR se primárně zaměřuje na dosažení vysokého a udržitelného tempa růstu; to umožní zrychlení tempa reálné i nominální konvergence a návazně vstup do eurozóny. Hospodářský růst by od roku 2008 neměl přesahovat „maastrichtskou“ referenční hodnotu. [21]

1.1 Podnikatelského prostředí

Podnikatelským prostředím je možno rozumět vlivy a faktory, které působí na podnikatelskou činnost. Tyto vlivy ji mohou usnadňovat např. výhodnými daněmi, rychlým vyřízením obchodních sporů a jednoznačnými zákony, nebo možnostmi získat rozvojový kapitál. „Civilizovanou ekonomikou“ je nazývána ta, v níž trh funguje v souladu s majetkovými, daňovým a smluvním právem. Naopak korupce zvyšuje transakční náklady a bují většinou tam, kde se má docílit nezasloužený, rychlý zisk. V současných podmínkách naší ekonomiky vznikají i přes mnohá opatření spíše bariéry, které brání rozvoji podnikání a ekonomiky v oblasti nedokonalé legislativy, v malém přístupu podnikatelů k rozhodování ve věcech podmínek podnikání apod. [1, s. 69]

1.2 Vlivy působící na podnikatelské prostředí

Soubor vlivů nebo faktorů, působící na úspěšnost a možnost podnikání lze rozdělit do několika skupin. Jedná se o faktory krátkodobé například: jednorázové opatření vlády k obchodnímu rejstříku nebo dlouhodobé například: vybudování infrastruktury, zahrnutí souboru opatření do Operačního plánu průmyslu a podnikání. Některé faktory působí lokálně v některém městě (průmyslové zóny) nebo jen v určitém prostředí (stavebnictví), jiné působí plošně (daňová zátěž, legislativa). Kvalita podnikatelského prostředí se proto posuzuje jednak obecně, pro celou zemi, ale také ve vztahu k určitému regionu nebo pro určité odvětví.

Mezi hlavní faktory patří právní prostředí, dostupnost rozvojového kapitálu (dotace apod.), daňové zatížení a možnost samosprávných podnikatelských organizací podílet se na tvorbě zákonů a udělování podpor podnikatelům.

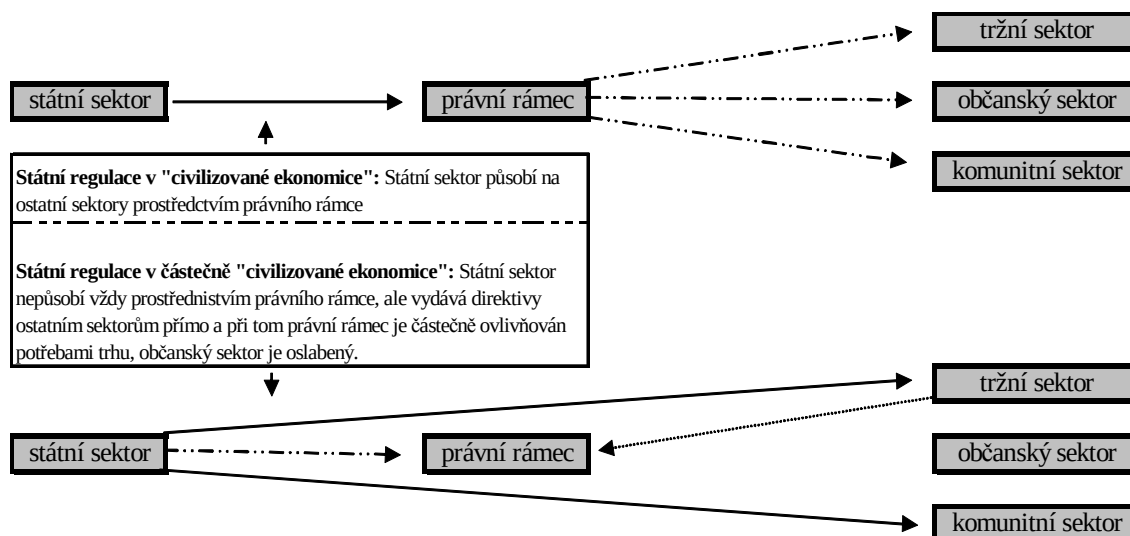
1.3 Mezi nejvýznamnější negativní stimuly a brzdy podnikání obecně patří:

- nefunkční legislativa a justice
- přemíra státní regulace a korupce
- daňový systém
- problémy se získáváním kapitálu atd.

1.3.1 Legislativa a justice

Stejně rychle jako na počátku 90. let rostl v ČR počet podnikatelských subjektů, rostly také nároky na legislativu a justici. Velmi rychle vznikalo velké množství zákonů, které se snažily vytvářet podmínky pro tržní ekonomiku a její fungování. Avšak tvorba legislativy je něco zcela jiného než její interpretace, dodržování a schopnost vymáhání nároků. Pouze tento aspekt legislativy je měřítkem její funkčnosti. Pokud dovolání se práva nemá u nás standardní parametry a hrozba soudního sporu je prakticky neúčinná, pak je nutno mluvit o selhání jedné ze základních funkcí státu.

Nejproblematictější oblastí je právní prostředí, ve kterém podnikatelé realizují svou činnost. Právní prostředí zajišťuje svými zákony, opatřeními a svými orgány stát, který takto vytváří makroprostředí ve vztahu k podnikatelům.

Obr. 1 – Formy působení státního sektoru na právní prostředí

zdroj: [1, s. 77]

1.3.2 Státní regulace

Nadměrná státní regulace se může stát překážkou například u způsobu registrace a testování nového výrobku, normy na ochranu spotřebitelů, nařízení o ochraně životního prostředí. Nepromyšlené a neprovázané normy, nekonzultované s podnikatelskými organizacemi pak zbytečně omezují potenciál malého a středního podnikání. [1, s. 35]

Státní aparát přes všechny proklamace funguje tím, že zatěžuje ty, co tady tvoří hodnoty v této zemi, což jsou zaměstnavatelé, podnikatelé. Státní aparát by měl vytvářet službu, servis a to v podstatě není. Dneska státní aparát každého zaměstnavatele zatěžuje tisíci dotazníky, požadavky místo toho, aby pro něj fungoval. Jen pro ilustraci, Obchodní zákoník byl od roku 91 byl novelizován čtyřicetkrát, zákon o dani z příjmu více jak padesátkrát, zákon o konkurzu a vyrovnání více jak dvacetkrát, živnostenský zákon víc jak sedmdesátkrát. To není stabilita legislativního prostředí. [29]

1.3.3 Daňový systém

Na malé a střední podnikání působí nejen výše daní, ale také byrokratičnost, transparentnost a složitost systému. V současné době existuje trend ke snižování všeobecné daně ze zisku společnosti, která postupně klesala ze 45% v roce 1993 na 26% v roce 2005. Na druhé straně nepřímé daně zůstávají vysoké. Neustálá novelizace daňových zákonů má i svou stinnou stránku zejména u malých podnikatelů. Při jejich aplikaci dochází ke zvyšování časové a administrativní náročnosti a ve svém důsledku k růstu nákladů. Podnikatel musí vynaložit mnoho času studiem neustále se měnících předpisů, při konzultaci s daňovými poradci a při jednání s finančními úřady. [1, s. 35]

Na velmi malou obranu státního aparátu může sloužit fakt, že z podnětu Rady pro rozvoj podnikatelského prostředí byl zahájen proces přípravy zjednodušení zákona o daních z příjmů, což by mělo tuto oblast výrazně zpřehlednit a zjednodušit tak, aby se snížila administrativní zátěž spojená s touto daní. [21]

1.3.4 Získávání kapitálu

Nejzávažnější problém, se kterým se české malé a střední podniky setkávají, je nedostatek a slabá dostupnost finančních zdrojů. Z hlediska malých a středních podniků se situace na úvěrovém trhu od prvních let transformace ekonomiky změnila. Po počátečním liberálnějším přístupu k úvěrům se velké komerční banky vzdalují začínajícím podnikatelům, kteří pro ně představují rizikovou klientelu. Tato situace souvisí s obchodní politikou bank, které stále ještě preferují především krátkodobé a vysoké úvěry. Částečným řešením otázky nízkého přístupu kapitálu jsou programy pro malé a střední podniky garantované státem. Dalším řešením by mohlo být vypracování programů garantovaných obcemi, které by zohledňovaly specifika dané oblasti. [1, s. 35]

1.4 Působnost Krajských úřadů

Účinnost ústavního zákona č.347/1997 Sb. byla stanovena na 1.leden 2000. Avšak až na podzim roku 2000 proběhly volby do krajských zastupitelstev, a od 1. ledna 2001 se začala rozbíhat činnost krajských orgánů. Územní samospráva je v souladu s Ústavou ČR dvoustupňová: obce – kraje. Územní samosprávné celky vystupují jako právnické osoby, z čehož vyplývá, že tyto mohou samostatně hospodařit se svými finančními prostředky a majetkem nebo řídit ostatní záležitosti místního významu. Výjimku tvoří záležitosti výkonu státní správy a ostatní úkony svěřené do působnosti jiných orgánů. [2, s. 96]

Pro sjednocení a zajištění srovnatelnosti údajů přijala vláda ČR usnesením č. 707/1998 evropskou klasifikaci územních jednotek NUTS jako tzv. klasifikaci CZ-NUTS. Podle ní je území České republiky rozděleno dále na 6 úrovní:

- NUTS 0 = stát (ČR)
- NUTS 1 = území ČR
- NUTS 2 = oblast (sdružené kraje)
- NUTS 3 = kraj (dříve VÚSC)
- NUTS 4 = okres
- NUTS 5 = obec (tj. základní územní jednotka)

Mezi hlavní složky regionálního rozvoje ČR na jednotlivých úrovních patří:

- Zákonodárné složky státu (Poslanecká sněmovna a Senát)
- Výkonné složky státu (vláda, ústřední správní úřady a jimi řízené organizace)
- Regionální rady (na úrovni regionů NUTS II) pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti
- Orgány samosprávy (na krajské a obecní úrovni)
- Poradní a koordinační orgány

- Rozvojové agentury s celostátní či regionální působností (např. CzechInvest, Czech Trade, jednotlivé regionální rozvojové agentury)
- Hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, agentury,
- Instituce veřejného sektoru (školy, kulturní instituce), zdravotní a sociální zařízení
- Subjekty soukromého sektoru . [2, s. 105]

1.4.1 Spolupráce a rozvoj krajů

Pro zabezpečení trvalého rozvoje jednotlivých krajů jsou nutné dobře fungující krajské orgány, které pro svou činnost využívají široké spektrum nástrojů a praktik. Konkurence mezi jednotlivými kraji bude zřejmá hlavně v oblastech získávání investic. Na druhé straně potřeba kooperace krajů bude vyplývat zejména ze vztahů k EU.

Základní dokumenty, které zásadním způsobem tvoří a ovlivňují regionální politiku České republiky, jsou:

- Národní rozvojový plán ČR (RDP)

Národní rozvojový plán má za úkol pojmenovat problémy sektorů a regionů domácí ekonomiky a srovnat jejich stav s úrovní v zemích Evropské unie. Pak musí navrhnout opatření a cesty, pomocí nichž chce zlepšit situaci. Plán se skládá z operačních programů, které podrobně stanovují dílčí cíle a podmínky, za nichž může být čerpána podpora na jejich dosažení. Strategickým cílem RDP je zvýšení HDP České republiky do roku 2006 na úroveň blízkou 75% průměru HDP/obyvatel států EU, zamezení prohloubení regionálních disparit a výrazné zlepšení stavu životního prostředí. Při dosahování strategického cíle se ČR zaměřuje především na zvýšení technologické úrovně a konkurenceschopnosti ekonomiky a na zlepšení kvalifikace a flexibility pracovních sil. [8]

- Strategie regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje České republiky, jejíž zpracování navazuje na usnesení vlády ČR, č. 235/98, o zásadách regionální politiky vlády, představuje základní strategický dokument regionální politiky v České republice pro období do roku 2010. Obsahuje zejména analýzu stavu regionálního rozvoje, charakteristiku slabých a silných stránek v rozvoji krajů, strategické cíle regionálního rozvoje v České republice, vymezení státem podporovaných regionů a doporučení dotčeným ústředním správním orgánům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do působnosti jednotlivých ministerstev. [9]

- Strategie rozvoje kraje

Nedílnou součástí souboru strategických dokumentů regionálního rozvoje České republiky je také 14 strategií rozvoje krajů. Ty jsou programovými dokumenty pro koordinaci aktivit různých subjektů působících v rozvoji kraje nebo jeho jednotlivých územních částí (okresů) a obcí. V průběhu jejich tvorby v roce 1999 byly metodicky i obsahově usměrňovány tak, aby byly na národní úrovni integrovatelné a tím uplatnitelné jako jeden ze základních podkladů pro vypracování Strategie regionálního rozvoje České republiky. [9]

- Program rozvoje kraje

Program rozvoje kraje je základním střednědobým programovým dokumentem k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje s důrazem na sociálně ekonomickou sféru. Naplňuje Strategii rozvoje krajů v ČR. Lze jej charakterizovat jako program cílených opatření, příp. intervencí, přijatý pro stimulaci ekonomického a sociálního rozvoje kraje. Program rozvoje kraje je koncipován jako komplexní sociálně ekonomický rozvojový program územního obvodu kraje zahrnující směry a úkoly rozvoje finanční povahy adekvátní předpokládaným dostupným finančním zdrojům i úkoly rozvoje nefinanční povahy, jako jsou politiky, nástroje, organizační úkoly, politická podpora, doporučení pro ústřední správní orgány k podpoře kraje apod. [9]

1.5 Obce – nástroje komunální podpory

Obecně lze vyjádřit, že opatření ke zlepšení podnikatelského prostředí představuje vytvoření takových podmínek, které vedou ke vzniku nových podniků, povzbudí stávající podniky k jejich rozšíření nebo odstranění bariér napomůže ke zlepšení hospodářských výsledků. Rozlišujeme přímé a nepřímé nástroje komunální podpory MSP.

Nepřímými nástroji jsou např. zabezpečení kvalitní infrastruktury, vhodné a nákladově příznivé zajištění zásobování a likvidaci odpadu, dostatečná místní osobní doprava, dostatek kvalitních ubytovacích zařízení a zařízení pro volný čas, rozmanitá nabídka vzdělávacích kurzů atd. Při využití některých nepřímých finančních nástrojů (regulace daní, možnosti dotací, jednorázových subvencí apod.) v případě veřejného zájmu může docházet k jednorázovým subvencím nebo ke snížení místní daňové sazby. Naproti tomu u obcí a měst v atraktivních územních celcích (lázně) se může projevit opačná tendence – vyšších daňových sazeb a poplatků. Nepřímé podpory jsou v reálných podmínkách obcí považovány za hlavní.

Mezi přímé nástroje komunální podpory patří zejména finanční pomoc v podobě zvýhodněných úroků a půjček, záruk a ručení, dotací, částečné převzetí nákladů od začínajících podniků nebo podniků, které se rozšiřují, ale také poskytnutí pozemků „pod cenou“, stejně jako snížení odložení nebo prominutí místních poplatků. Rozhodující pro přímou podporu je usnesení zastupitelstva obce.

Je nutné si uvědomit, že o komunální podpoře se většinou nehovoří jako o přímé finanční podpoře, ale spíše jako o kompetenci koordinovat, poradit anebo zprostředkovat. Jde o snahu podporovat řešení inovačních, přizpůsobovacích a rozvojových problémů. Jsou žádoucí nové formy spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem. Mezi instrumenty komunální podpory je možné zařadit: informace a analýzy, vytváření vize a

rozvoj oblasti, zprostředkování a poradenství, koordinace, marketing, public relations a kontrola úspěšnosti. [1, s. 376]

1.5.1 Význam podnikatelů pro místní správu

Pokud obec vytváří příznivé podmínky pro rozvoj podnikání a k rozvoji podnikatelských aktivit skutečně dochází, projeví se tato skutečnost v přínosech podnikatelů k zlepšení života v obci. Může to být např. zlepšení infrastruktury obce, které prospívá rozvoji obchodu, a zároveň i zvýšení životní úrovně jejich obyvatel. Nezastupitelná je úloha malého a středního podnikání pro řešení nezaměstnanosti.

S rozvinutou infrastrukturou služeb a obchodu v obci souvisí zvyšování životní úrovně obyvatel. Do obcí se vrací jejich „místní život“. Podnikatelé se často angažují při budování staveb širšího občanského využití, jako je plynofikace, výstavba čističky odpadních vod nebo sportovního hřiště.

Podnikání s sebou přináší vznik nových pracovních míst a zabraňuje tak velkému problému „vyklidňování“ menších obcí, kdy zejména příslušníci mladé generace odchází za prací do větších měst.

Podnikatelé jsou zdrojem příjmů veřejných rozpočtů. Ze zákona platí např. daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, silniční daň, daň z nemovitostí, správní a místní poplatky. Kromě toho přispívají na mnohé aktivity sponzorskými dary.

Každá obec se podílí určitým procentem na výnosu daně. Protože část daňových výnosů je závislá na místních podnikatelích, jsou obce motivovány k podpoře živnostníků a svobodných povolání na svém území. Obdobně má obec zájem o růst zaměstnanosti obyvatel, neboť je zde určitá vazba mezi počty zaměstnanců v obci a výnosy daní ze závislé činnosti. [1, s. 377]

1.6 Podnikatelské instituce v systému veřejné správy

1.6.1 Zájmová samospráva

Nyní bych se rád zmínil o roli zájmové samosprávy v klasickém rozdělení veřejné správy na státní správu a samosprávu, kdy samospráva je buď územní nebo zájmová. Většina organizací podnikatelů se začleňuje do zájmové samosprávy. O rozvoj podnikání se však zajímají i obě komory parlamentu prostřednictvím svých hospodářských výborů. Státní správa má na centrální úrovni především ministerstvo průmyslu a obchodu, které má v povinnostech podporovat podnikání. Na krajích jsou v rámci samosprávy ustanoveny komise regionálního rozvoje a v rámci krajských úřadů odbory rozvoje regionu, které vyvíjejí činnost k podpoře podnikání v kraji. K vymezení podnikání ve Zlínském kraji se dostanu v analytické části této práce.

Zájmová podnikatelská samospráva je ve srovnání s územní samosprávou značně nepřehledná. Je to dáno již názvy sdružení, profesních organizací, komor, svazů, cechů, podnikatelských asociací, živnostenských společenstev jak je znázorněno na obr. 1. Přesné začlenění do jednotlivých skupin, jejich úplný výčet a hledání logiky jejich strukturování je velmi obtížné. Brání tomu příslušná oblast legislativy ČR, která po této stránce nesystémová a málo funkční.

Obr. 2. Struktura samosprávných podnikatelských institucí v ČR

zdroj: [1,s. 354]

1.6.2 Podpůrné organizace působící v podnikatelské sféře

V současné době neustálých změn a bezpočtu množství informací je nutné, aby podnikatelé dokázali reagovat včas a dynamicky na aktuální vývoj. Je nutno podotknout, že taková orientace není snadná. Vyžaduje znalost velké škály informačních kanálů, být s těmito zdroji neustále v kontaktu a případně zpracovávat užitečné informace.

Význam podpůrných organizací pro podnikatele spoívá v tom, že podnikatel má možnost se obrátit na specializované instituce s požadavkem na poskytnutí služeb, které potřebuje. Tyto služby by měli být volně dostupné a případně cenově přiměřené. Některé služby, na nichž má stát zájem, dotuje tak, že mohou být poskytovány bezplatně nebo jen s částečnou úhradou.

Proto v ČR i v zemích Evropské unie je podpora podnikání součástí stimulace ekonomického růstu. V ČR byl k tomu vydán zákon č.47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Zákon se týká i činnosti organizací, které mají za úkol pomáhat rozvoji podnikání.

1.6.3 Seznam institucí podporující podnikání:

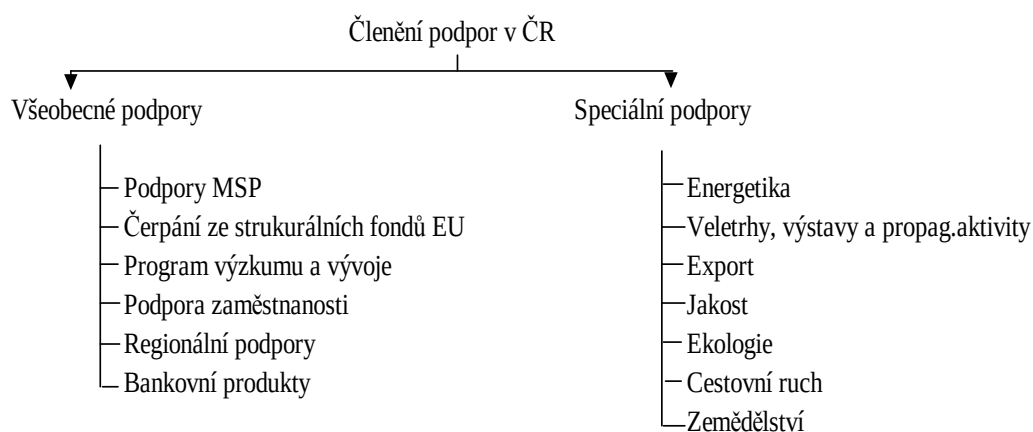
- CzechTrade – agentura pro podporu exportu
- CzechInvest – agentura pro podporu podnikání a investic
- Regionální rozvojová agentura – podpora a koordinace hospodářského a sociálního rozvoje kraje
- Design Centrum – informační, poradenské, popularizační a vzdělávací služby
- Poradenský, informační a vzdělávací systém – organizační, poradenské, informační, vzdělávací a finanční služby
 - Regionální poradenské a informační centrum
 - Podnikatelské a inovační centrum
- Euro Info Centrum – informační a poradenské služby usnadňující vstup na jednotný evropský trh a rozvoj mezinárodní spolupráce firem
- Českomoravská záruční a rozvojová banka a.s. – financování a podpora vzniku malých a středních podniků v ČR
- Asociace inovačního podnikání – výzkum, vývoj inovací, transfer technologií, budování vědecko-technických parků
- Informační místa pro podnikatele – informace usnadňující orientaci na jednotném trhu Evropské unie
- Hospodářská komora a Agrární komora a ostatní komory – podpora podnikatelských aktivit ve vztahu podnikatel – státní správa
- Živnostenská společenstva – podpory členů

1.7 Dotace a podpory

Aktuální zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého s středního podnikání vymezuje formy podpory, které lze malým a středním podnikům poskytovat. Většina prostředků pro podporu podnikání je distribuována prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu (jeho institucemi) a Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou. Pravidla pro podporu malých a středních podniků z prostředků státního rozpočtu dále stanoví zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a zákon č. 59/2000 SB., o veřejné podpoře a další

Programy podpory a rozvoje podnikání jsou založeny na několika osvědčených principech:

- Efektivnosti, podložené dobrými podnikatelskými záměry a také neztrácením finančních prostředků cestou k cílovému podnikateli
- Adresného zaměření s předpokladem, že programy jsou určeny konkrétnímu podniku či podnikateli, ne instituci či skupině
- Věcné orientace, kdy programy dotují určité aktivity či odstranění bariér podnikání
- Komplexnosti a komplementarity tak, aby se programy vzájemně doplňovaly a nechyběly jim podstatné části a souvislosti

Obr. 3. Členění podpor v ČR

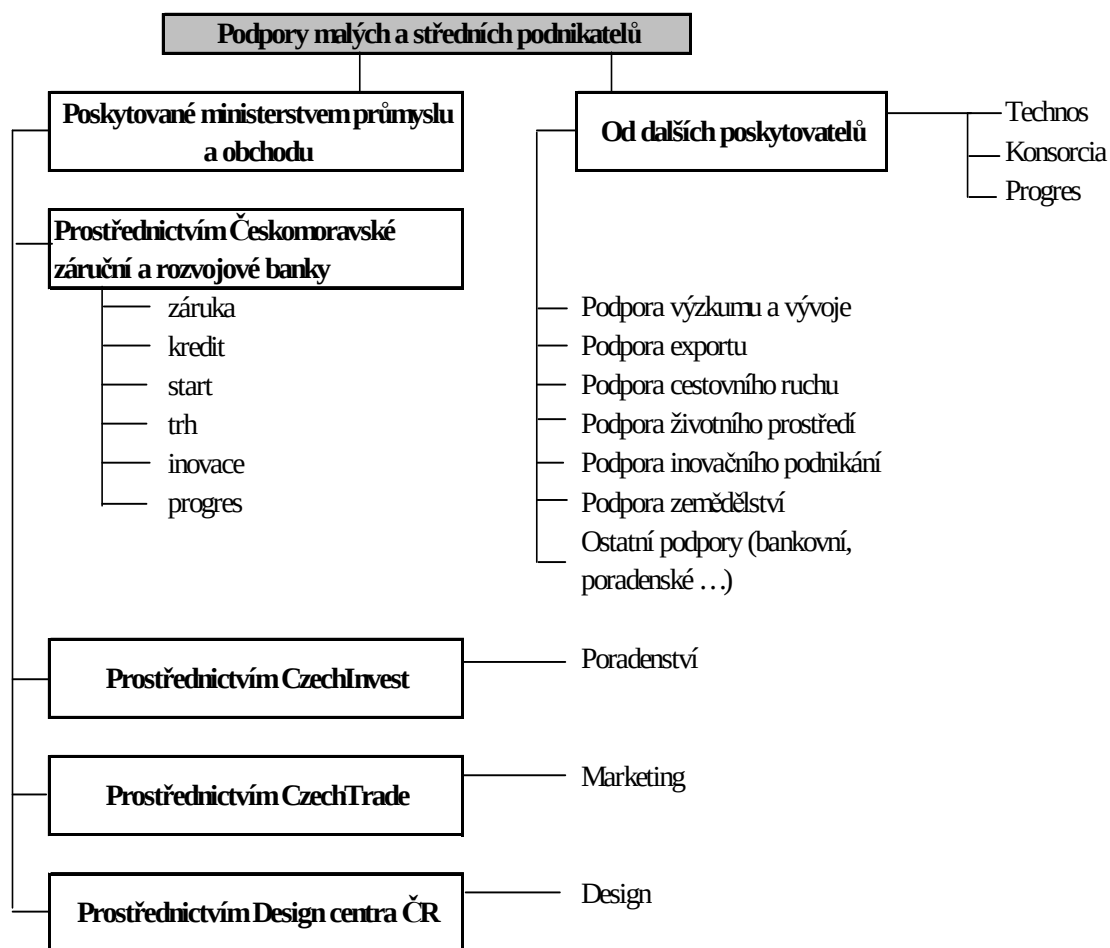
zdroj: [1, s. 194]

1.7.1 Podmínky dotace či úvěru

Výše dotace či úvěru vychází z Amsterdamské smlouvy čl. 87, Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 čl. 29 odst. 4b), usnesení vlády č. 1315/2001 a liší se v souvislosti s tím, kdo o dotaci či úvěr žádá, zda-li se jedná o subjekt ze soukromého nebo z veřejného sektoru. Dotace bude vždy vyplácena zpětně po předložení uhrazených faktur, které jsou uznatelnými náklady na projekt. Za uznatelné náklady jsou považovány náklady vzniklé ode dne přijetí žádosti. Náklady vzniklé před tímto datem nejsou uznatelné. Výjimku tvoří pouze náklady na energetický audit v rámci programů podpor Opatření 10 a 11 viz. obr. 5.

Jinými slovy řečeno, v případě dotace si uživatel bude muset celý projekt financovat sám a až po jeho realizaci, splní-li všechny podmínky, dostane zpětně vyplacenou předem dohodnutou finanční částku (dotaci). U větších projektů je možná etapizace projektu. V případě čerpání úvěru postupuje žadatel dle předpisů a metodických pokynů Českomoravské záruční a rozvojové banky.

Maximální míra dotace či úvěru v rámci Operačního programu průmyslu a podnikání se liší v závislosti na programu a typu příjemce podpory.

Obr. 4. Druhy podpor podle obsahového zaměření a poskytovatelů

zdroj: [1, s. 184]

Dotacemi a podporami se, díky velké rozmanitosti a velkému rozpětí, budu zabývat jen v rozsahu Operačního programu průmyslu a podnikání (dále OPMP), které poskytuje

Ministerstvo průmyslu a obchodu. Bude se jednat konkrétně o 11 následujících programů – viz. obr. 5.

Opatření	Programy	Forma podpory
Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace	1. Prosperita	Dotace
Rozvoj podnikatelské infrastruktury	2. Reality	Dotace
Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu	3. Školící střediska	Dotace
Rozvoj informačních a poradenských služeb	4. Klastry	Dotace
Zakládání a rozvoj malých a středních podniků	5. Start	Úvěr
	6. Kredit	Úvěr
	7. Rozvoj – pozastaven od 14.9.2004	Úvěr
	8. Marketing	Dotace
Podpora inovací výrobků, technologií a služeb	9. Inovace	Dotace, Úvěr, Kombinace úvěru a dotace
Snížování energetické náročnosti a obnovitelné zdroje	10. Úspory energie	Dotace
	11. Obnovitelné zdroje energie	Dotace

Obr. 5. Popis programů podpory v rámci Operačního programu podpory a podnikání

zdroj: [5]

Podporu malého a středního podnikání poskytují kromě OPP, také banky jako například: Česká spořitelna, Komerční banka, ČSOB atd.

II. ANALITICKÁ ČÁST

2 ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE

Jelikož je má práce zaměřena cíleně na podnikatelský sektor, budu se dále zabývat hlavně otázkami a ukazateli tohoto sektoru, který považuji za stěžejní pro celkový rozvoj Zlínského kraje. V této části charakterizuji Zlínský kraj, zhodnotím současný stav podpor, které poskytuje agentura CzechInvest a zaměřím se také na demografický vývoj v kraji, který je jedním z významných indikátorů budoucího rozvoje regionu. Vyhodnotím vybrané ukazatele pomocí SWOT analýzy, jejíž výsledky budou základem navrhovaných řešení a doporučení, která uvádím v poslední části mé práce.

2.1 Regionální prostředí Zlínského kraje

Podle ústavního zákona č.347/1997 Sb. bylo na území České republiky zřízeno čtrnáct Vyšších územně samosprávních celků (VÚSC). Územní rozložení Zlínského kraje je patrné na obrázku č.6. Zlínský kraj jako jeden ze čtrnácti VÚSC vznikl sloučením okresů Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště, které patřily k Jihomoravskému kraji, a okresu Vsetín, který spadal do Severomoravského kraje. Nachází se na východě republiky, kde jeho východní okraj tvoří hranici se Slovenskem. Na jihozápadě sousedí s krajem Jihomoravským, na severozápadě s Olomouckým a v severní části s krajem Moravskoslezským. Svou rozlohou 3 964 km² je čtvrtým nejmenším krajem v republice. Má celkem 304 obcí (z toho 30 měst), ve kterých ke konci roku 2003 žilo 591 866 obyvatel. Hustota zalidnění 149 obyvatel/km² výrazně převyšuje republikový průměr – pátý nejlidnatější kraj v ČR. Nejvyšší zalidněnost je v okrese Zlín (189 obyvatel/km²) a nejnižší v okrese Vsetín (128 obyvatel/ km²). [22]

Obr. 6. Územní rozložení Zlínského kraje

zdroj: [22]

Mezi hlavní priority zlínského regionu patří napojení kraje na dálniční síť a tím zlepšení dostupnosti měst a obcí kraje s využitím železničního koridoru, který krajem prochází. K dalším velmi důležitým bodům patří vytvoření lepších místních podmínek pro podnikání a jeho konkurenceschopnost v souladu s celkovou vizí zlepšení hospodářského rozvoje kraje. Dalším bodem zájmu je rozvoj vzdělanosti, schopností obyvatel, rozvíjení kulturního dědictví, zlepšení kvality života v kraji a snížení hrozby nezaměstnanosti. Co se týká strukturálních změn, je nutno si osvojit dovednosti, které zvýší schopnost využívat podpory z fondů Evropské unie a účinně využít formy spolupráce s partnery v kraji s uplatněním zdravého řízení veřejných služeb.

2.1.1 Ekonomická situace kraje

Zlínsko bývalo v minulosti plným právem považováno za ekonomicky silnou oblast s výraznou koncentrací velkých průmyslových podniků. Obuv, pneumatiky, stroje a letadla, to byly produkty spojované s centrem regionu.

Jako důsledek politických událostí po roce 1989, zapříčiněný hlavně vnějšími vlivy (způsob privatizace velkých podniků v ČR, špatná dopravní dostupnost a obslužnost kraje, apod.) se Zlínský kraj ocitl mezi méně rozvinutými kraji ČR. Svou roli sehrálo také odtržení Slovenska, s nímž do té doby fungovaly významné obchodní vztahy a rovněž rozpad většiny zavedených vědecko-výzkumných pracovišť. Ekonomika v kraji byla a je založena především na zhodnocování vstupních surovin a polotovarů. Export v kraji je negativně poznamenán polohou kraje v rámci ČR a jeho špatnou dopravní přístupností. Důsledkem je současná podprůměrná tvorba hrubého domácího produktu, třebaže je region nadále vnímán jako bohatá a dynamická oblast v rámci České republiky.

2.1.2 Struktura průmyslu

Dosavadní průmyslový potenciál je založen na existenci dříve klíčových strojírenských výrobních podniků. Zejména jde o podniky plastikářského a gumářského průmyslu, kovodělného průmyslu, elektrotechnického průmyslu, všeobecného strojírenství, chemického průmyslu a potravinářství. Ty dosud patří k předním zásobovatelům spotřebního zboží na českém trhu. Jejich charakteristickou stránkou je však nízká úroveň modernizace výroby ve srovnání s ČR – s výjimkou těch, do nichž vstoupil zahraniční investor.

2.1.3 Nerostné bohatství

Kraj je znám zejména svými ložisky stavebních materiálů, z nichž nejvýznamnější místo zauímají štěrkopísky, jejichž ložiska mají celorepublikový význam. Důležitá jsou rovněž naleziště stavebního kamene, vápence, cihlářské hlíny a v omezené míře ropy a zemního plynu.

2.1.4 Zaměstnanost a mzdy

Počet zaměstnanců v ekonomických subjektech se sídlem na území kraje bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců činil v průměru v období 1. až 4. čtvrtletí 2003 celkem 154,1 tis. fyzických osob, což bylo o 0,9 % méně než před rokem. Úbytek počtu zaměstnanců v uvedených subjektech se projevil s výjimkou Uherského Hradiště ve všech okresech. [23]

Nejvíce zaměstnanců meziročně ubylo v zemědělství, myslivosti a lesním hospodářství (o 12,2 %), veřejné správě (o 8,2 %) a v pohostinství a ubytování (o 4,1 %). U subjektů zabývajících se průmyslovou činností nejvíce zaměstnanců ubylo v odvětví činění a úpravy usní, výroby brašnářského a sedlářského zboží a obuvi (o 31,8 %) a v odvětví výroby radiových, televizních a spojových zařízení (o 23,0 %). Naopak nejvíce zaměstnanců přibýlo u průmyslových subjektů s výrobou dvoustopých motorových vozidel (o 58,3 %), s výrobou chemických výrobků (o 32,5 %) a s vydavatelstvím, tiskem a reprodukcí nahrávek (o 17,1 %). Z jiných oborů než průmyslových došlo k nárůstu zaměstnanců v peněžnictví a pojišťovnictví (o 3,1 %), zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti (o 4,9 %) a ve školství (o 3,4 %).

Průměrná měsíční hrubá mzda vzrostla meziročně ve výše uvedených ekonomických subjektech o 6,7 % na 14 696 Kč u fyzických osob. V přepočtu na plně zaměstnané průměrná mzda činila v hodnoceném období 15 111 Kč (nárůst o 6,6 %). K nárůstu mezd

došlo v kraji u všech okresů. Nejvyšší byl v okrese Kroměříž (o 7,4 % u přepočtených osob), nejnižší v okrese Vsetín (o 5,5 % u přepočtených osob).

Průměrná hrubá měsíční mzda v průmyslu kraje v podnicích se 100 a více zaměstnanci činila v uplynulém roce 15 506 Kč a proti roku 2000 vzrostla o 20,9 %. Ke zvýšení došlo ve všech odvětvích, nejvíce v chemickém a farmaceutickém průmyslu (o 26,4 %). Trvale nejvyšší mzdy je dosahováno v gumárenství a plastikářství a následně v chemickém a farmaceutickém průmyslu. Při srovnání s ostatními kraji byla mzda zaměstnanců průmyslových podniků Zlínského kraje až osmou nejvyšší. Pod průměrem ČR zaostávala o 1 417 Kč. [23]

2.1.5 Analýza organizační struktury podnikatelské sféry

Na konci roku 2003 bylo ve Zlínském kraji podchyceno ve statistickém Registru ekonomických subjektů (dále RES), kde jsou evidována všechna vydaná Identifikační čísla organizací, více jak 128 tis. subjektů. Meziročně se tak jejich počet zvýšil o 5 183 (tj. o 4,2 %).

Z hlediska právní formy připadal největší počet na fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku, a to více jak 107 tis. subjektů, tj. 84,0 % z celkového počtu. Z nich bylo téměř 92 tis. živnostníků (85,5 %), 9,3 tis. samostatně hospodařících rolníků (8,6 %) a 6,3 tis. osob ve svobodném povolání (5,9 %). Dále v registru bylo zapsáno 9,8 tis. společností s ručením omezeným (7,7 % z celkového počtu subjektů v kraji), 736 akciových společností (0,5 %), 306 družstev (0,2 %), 24 státních podniků (0,02 %), 1 096 zahraničních osob (0,9 %) a 1 416 společenství vlastníků jednotek (1,1 %). Meziročně došlo k největšímu pohybu u právní formy fyzických osob nezapsaných v obchodním rejstříku podnikajících podle živnostenského zákona, kde se celkový počet subjektů zvýšil o 3 638 subjektů (o 4,1 %). K výraznému pohybu došlo i u právní formy společenství vlastníků jednotek, jejíž počet se zvýšil 7,3 jednotek (o 98,6 %), u právní formy základní škola, kde počet subjektů meziročně poklesl o 96,3 %, na 4 subjekty a také počet

společností s ručením omezeným se meziročně zvýšil o 318 subjektů (o 3,3 %). U ostatních právních forem k výraznějším početním změnám nedošlo.

Z hlediska třídění podle odvětví převažující činnosti se nejvíce podnikatelských subjektů zabývá maloobchodem, opravami spotřebního zboží (kromě motorových vozidel), stavební činností a službami převážně pro podniky, stejně jako v minulém roce. Z podniků zpracovatelského průmyslu se nejvíce subjektů zabývalo výrobou kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě výroby strojů a zařízení a také dřevozpracující výrobou kromě výroby nábytku.

Z hlediska kategorie počtu zaměstnanců 22,7 % subjektů zapsaných v RES tento údaj nespecifikovalo. Takřka 65 % subjektů uvádělo, že zaměstnance nemá. Do kategorie 1-5 zaměstnanců se zařadilo 8,3 % subjektů a počet 6-9 zaměstnanců uvedlo 1,3 % z celkového počtu subjektů zapsaných v RES. Proti stavu před rokem se nejvíce změnil podíl u kategorie subjektů, kteří nespecifikovali tento údaj, který vzrostl o 11 875 subjektů (o 69,1 %). Výrazněji se změnil také počet subjektů bez zaměstnanců, který meziročně poklesl o 7 949 subjektů (o 8,7 %).

Na hrubém domácím produktu (HDP) v běžných cenách vytvořeném v České republice v roce 2002 se podílel Zlínský kraj 4,6 %. V přepočtu na jednoho obyvatele dosáhl HDP v kraji ve stejném roce 186,1 tis. Kč, což představovalo 78,6 % úrovně HDP na jednoho obyvatele České republiky. Od roku 1999 hodnota HDP na 1 obyvatele v kraji vzrostla o 21,2 tis Kč (tj. o 12,8 %), v poměru k HDP na 1 obyvatele ČR však o 4,5 procentního bodu poklesla. [3]

2.2 Analýza trhu práce Zlínského kraje

V této části budou analyzovány ukazatele charakterizující trh práce Zlínského kraje. Jde o vybrané ukazatele, které nejvíce umožňují popis situace na trhu práce, jako: vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých okresech kraje v porovnání s celorepublikovým průměrem, dále pak počet uchazečů o zaměstnání, počet volných pracovních míst a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo. Dalším důležitým ukazatelem je struktura absolventů či počet absolventů registrovaných na Úřadu práce.

2.2.1 Nezaměstnanost

Registrovaná míra nezaměstnanosti řadila Zlínský kraj v roce 2003 na 9. místo mezi kraji a byla 0,3 procentního bodu pod republikovým průměrem. Zatímco v roce 2000 dosáhla 8,1 %, o tři roky později už to bylo 10,6 %. Ke konci roku 2003 tak bylo na úřadech práce evidováno téměř 31 621 neumístěných uchazečů o zaměstnání, tj. o 7,7 tis. více než ke stejnému datu roku 2000.

Zvyšoval se také počet nezaměstnaných, kterým byla vyplácena podpora v nezaměstnanosti. Velmi obtížně hledaly uplatnění na trhu práce ženy. Jestliže v roce 2000 v kraji hledalo zaměstnání 11,9 tis. žen, v roce 2003 už to bylo 15,9 tis., což je třetinový nárůst. Ještě hůř na tom byli občané se změněnou pracovní schopností (nárůst o 38,5 %) a také absolventi škol (o 36,1 % více), jejichž mínusem je snad jen chybějící praxe.

Úřady práce ve Zlínském kraji nabízely nezaměstnaným ke konci roku 2003 ve srovnání se stejným obdobím roku 2000 o více jak 700 volných pracovních míst méně. Z počtu 1 219 volných míst jich nejvíce mohl nabídnout Úřad práce ve Zlíně (453 míst), nejméně kroměřížský úřad práce (204 míst). [23]

Tomu odpovídá i počet uchazečů na jedno pracovní místo. Nejméně jich bylo v okrese Zlín (21,9 uchazečů), nejvíce v okrese Kroměříž (29,8 uchazečů). Od roku 2000 se jejich průměrný počet v rámci Zlínského kraje více jak zdvojnásobil.

Tab.1. Vývoj nezaměstnanosti v okresech Zlínského kraje k 31.12. v letech 2000 – 2003
(dle údajů úřadů práce) zdroj: [23]

Okresy	Registrovaná míra nezaměstnanosti v %					Počet uchazečů na 1 volné místo			
	2000	2001	2002	2003	index 2003/2000	2000	2001	2002	2003
Kroměříž	9,8	9,8	11,0	11,6	1,8 ^{tr}	11,0	8,2	17,0	29,8
Uherské Hradiště	7,2	7,3	8,7	9,2	2,0 ^{tr}	15,8	13,7	16,8	25,8
Vsetín	9,5	10,2	11,9	12,1	2,6 ^{tr}	11,4	10,1	19,6	29,5
Zlín	6,9	7,5	9,7	10,0	3,1 ^{tr}	12,5	16,1	22,3	21,9

1/rozíl 2003 - 2000 v procentních bodech

2.3 Demografická situace

K 31. 12. 2003 žilo ve Zlínském kraji 591 866 obyvatel, z toho nejvíce (32,8 %) v okrese Zlín a nejméně (18,2%) v okrese Kroměříž. [23]

Počet obyvatel poklesl od roku 2000 o 6 024 osob. Celkový úbytek obyvatel v roce 2003 proti roku 2002 o 1 246 osob byl z 94,8 % způsoben přirozeným úbytkem a z 5,2 % úbytkem stěhováním. Celkový úbytek nastal ve všech okresech, stejně jako úbytek přirozený, pouze v okresech Kroměříž a Uherské Hradiště byl zaznamenán migrační přírůstek (291 a 239 osob).

V roce 2003 se do Zlínského kraje přistěhovalo 4 348 osob, což je ve srovnání s rokem 2000 nárůst o 1 381 osob. Naproti tomu vystěhovalých ze Zlínského kraje v roce 2003 bylo 4 414, to je téměř o 60 % více než v roce 2000. Z nich bylo 56,3 % mužů a 86,9 % osob v produktivním věku. Ještě v roce 2000 z kraje odcházelo 53,5 % žen a již jen 77,1 % produktivních osob.

Tab.2. Vývoj přirozeného pohybu obyvatelstva ve Zlínském kraji v letech 2000 až 2003

zdroj: [23]

		2 000	2 001	2 002	2 003
Živě narození	muži	2 797	2 619	2 677	2 669
	ženy	2 493	2 552	2 518	2 478
	celkem	5 290	5 171	5 195	5 147
Zemřelí	muži	3 237	3 077	3 011	3 259
	ženy	2 935	2 939	2 844	3 086
	celkem	6 172	6 016	5 855	6 345
Přirozený úbytek	muži	-440	-458	-334	-590
	ženy	-442	-387	-326	-608
	celkem	-882	-845	-660	-1 198

Úbytek stěhováním nastal v roce 2001 po desetiletém kladném saldu a pokračoval přes více jak dvojnásobné zvýšení v roce 2002 i do roku následujícího. V roce 2003 se ovšem výrazně snížil a činil již jen 66 osob, když na záporném saldu se výhradně podílela ženská složka populace. Z kraje odešlo 1,5krát více žen, než se přistěhovalo mužů. Jejich nejčastějším důvodem byla změna pracoviště, kvůli němuž se vystěhovalo 461 žen, z nichž 81,3 % do zahraničí. [23]

Tab. 3. Hlavní demografické údaje Zlínského kraje

Zdroj: [23]

		2000		2001		2002		2003	
		Zl.kraj	ČR	Zl.kraj	ČR	Zl.kraj	ČR	Zl.kraj	ČR
Sňatky	počet	2 980	55 321	2 797	52 374	2 877	52 732	2 496	48 943
	na 1000 obyv.	5,0	5,4	4,7	5,1	4,8	5,2	4,2	4,8
Rozvody	počet	1 290	29 704	1 485	31 586	1 435	31 758	1 584	32 824
	na 1000 obyv.	2,2	2,9	2,5	3,1	2,4	3,1	2,7	3,2
Živě narození	počet	5 290	90 910	5 171	90 715	5 195	92 786	5 147	93 685
	na 1000 obyv.	8,8	8,8	8,7	8,9	8,8	9,1	8,7	9,2
Potraty	počet	2 337	47 370	2 197	45 057	2 124	43 743	2 023	42 304
	na 1000 obyv.	4,4	4,6	4,2	4,4	4,1	4,3	3,9	4,1
Zemřelí	počet	6 172	109 001	6 016	107 755	5 855	108 243	6 345	111 288
	na 1000 obyv.	10,3	10,6	10,1	10,5	9,9	10,6	10,7	10,9
Přirozený úbytek	počet	-882	-18 091	-845	-17 040	-660	-15 457	-1 198	-17 603
	na 1000 obyv.	-1,5	-1,8	-1,4	-1,7	-1,1	-1,5	-2,0	-1,7
Stav obyvatel k 31.12.	počet	597 890	10 266 546	594 060	10 206 436	593 130	10 203 269	591 866	10 211 455

Z tabulek 2. a 3. je zřejmé že přirozený pohyb obyvatelstva v kraji je v celém sledovaném období charakterizován převahou počtu zemřelých osob nad počtem živě narozených dětí. Lze přitom konstatovat, že přirozený úbytek se po několika letech mírného zlepšení (především v roce 2002) přiblížil v roce 2003 naopak k dosud nejvyšší záporné hodnotě z roku 1997, která byla -1 248 osob. Vystává zde otázka z jakého

důvodu převažuje ve sledovaném roce 2003 úbytek obyvatelstva celorepublikový průměr. Zda-li je to dáno nízkou porodností nebo migračními vlivy, které si již od roku 2001 stále drží zápornou směrnicí (-66 obyvatelé ve sledovaném roce 2003). [23]

2.4 Analýza infrastruktury

Cílem analýzy infrastruktury je nastínit situaci ve Zlínském kraji a zjistit, s jakými překážkami se podnikatelé při provozování své činnosti mohou potkat a jaké řešení problémů s infrastrukturou by místní či regionální orgány veřejné správy měly upřednostňovat.

V porovnání s ostatními kraji má Zlínský kraj špatnou dopravní obslužnost svého území. Prochází jím jen 3,6% železničních tratí celé České republiky. Nenachází se zde doposud žádná provozuschopná část dálnice nebo rychlostní komunikace. Silniční síť tvoří jen 3,8% sítě republikové. Z její celkové délky 2 111 km je 15,5% silnic I.třídy, přičemž republikový průměr je 11,1%.

Batův kanál na řece Moravě, který měl být součástí plavebního kanálu Dunaj – Odra – Labe je využíván pouze k turistickým účelům. Letecký provoz byl obnoven na letišti v Kunovicích, s pravidelnou vnitrostátní linkou Kunovice – Praha a mezinárodními lety klientů cestovní kanceláře. Bohužel tento stav trval jen do vyhlášení konkurzu na provozovatele.

Technická vybavenost obcí se od roku 2000 zlepšila zvláště výrazně ve vybavenosti plynem (o 9 procentních bodů), dále pak v napojení obcí na kanalizaci s čističkou odpadních vod (o 2,9 procentního bodu) a na veřejný vodovod (o 1,4 procentního bodu). Plynem ze sítě a veřejným vodovodem je nyní vybaveno přes 90 % obcí, kanalizací s čističkou téměř jedna třetina. Technická vybavenost obcí je nejmenší v obcích do 500 obyvatel. Tato velikostní skupina zahrnuje 34 % obcí kraje a z celkového počtu obcí bez

kanalizace tvoří polovinu. Na celkovém počtu obcí bez veřejného vodovodu se podílí 60 % a na celkovém počtu obcí bez připojení na plyn dokonce 80 %.

Tab. 4. Úroveň dopravní a technické infrastruktury

zdroj: [23]

Rok	Úroveň dopravní infrastruktury				Úroveň technické infrastruktury - podíl obcí vybavených:				
	provozní délka železničních tratí v km	délka silnic v km	z toho:		veřejným vodovodem	kanalizací	kanalizací s napojením na ČOV	plynem ze sítě	skládkou tuhých domovních odpadů
			silnice 1. třídy	silnice 2. třídy					
2000	332	2 106	321	569	89,7	89,3	28,7	82,7	4,3
2001	338	2 110	324	575	90,1	87,2	28,6	87,2	4,3
2002	338	2 110	326	574	90,5	88,2	29,9	89,1	3,9
2003	343	2 111	327	574	91,1	88,8	31,6	91,8	4,3

2.4.1 Plán na zlepšení technické vybavenosti, dopravní přístupnosti a obsluhy území z pohledu Krajského úřadu

Budou-li vytvořeny podmínky pro vyrovnání území z hlediska jeho vybavenosti s úrovní České republiky a v tomto smyslu přiblížení se úrovni obvyklé v EU. Stane se to především přímým napojením na dopravní síť vyššího významu (dálnice D1), vybudováním kvalitní trasy ve směru sever-jih (rychlostní R 55) a rozvojem silniční sítě významné pro propojení krajských center:

- zlepšením dopravní dostupnosti území v nadřazené silniční infrastruktuře
- rozvojem a údržbou silniční sítě II. a III. třídy
- rozvojem ostatních druhů dopravy posilujících dopravní funkce
- zlepšením dopravní obslužnosti jako veřejné služby
- zvýšením efektivnosti a energetických zdrojů, sítí a spotřeby energií.

Důležité aktivity, které kraj přímo provede nebo hodlá podporovat:

- dálnice D1 v pokračování z Vyškova do Hulína a na Lipník nad Bečvou

- R 55 z Přerova přes Otrokovice do Břeclavi s požadavkem na přímou obsluhu přilehlého území a tranzitní dopravu pro spojení vzdálenějších cílů v ose sever-jih
- R 49 vedené v trase Hulín - Fryšták, Střelná státní hranice
- I/50 - obchvaty měst a obcí v trase silnice
- I/49 - rozšíření silnice se záměrem vytvoření spojnice ke státní hranici se Slovenskou republikou a napojení města Zlína prostřednictvím R 69 na silnici R 55
- I/35 v úseku Valašské Meziříčí - Rožnov pod Radhoštěm
- I/57 v úseku Valašské Meziříčí - Vsetín - Horní Lideč
- realizace SV a JV obchvatu Otrokovice
- odlehčení v Rožnově pod Radhoštěm (III/4867)
- zajištění připravenosti území v místech plánové výstavby infrastruktury
- zpracování víceletého plánu pro úpravy sítě silnic 2. a 3. třídy
- drobná řešení v rámci dopravy (značení, signalizace, přechody, stezky)
- vybudování Územního informačního a geografického systému kraje ve spolupráci se správci inženýrských sítí
- zpracování územní energetické koncepce a konceptu snižování emisí škodlivých látek v ovzduší
- převzetí majetku od státu, uspořádání silničního hospodářství vč. dokončení transformace organizační struktury
- dopracování dopravního generelu kraje
- realizace nového systému provozování dopravní obslužnosti zajišťující vyšší kvalitu služeb cestujícím a zvýšení efektivnosti [4]

Výstavba silniční sítě bude provedena ve zmiňovaném úseku D1 z obce Vyškov přes Kroměříž a dále směrem na Přerov. Nově bude vybudována rychlostní komunikace R 55 a R 49 jak je vidět v příloze P II. Celkové náklady resortu Ředitelství silnic a dálnic budou činit přibližně 5,3 mld. Kč. [4]

2.4.2 Průmyslové zóny

Z teoretického hlediska je průmyslová zóna popsána jako území, na němž má být podle schváleného platného územního plánu provozována průmyslová činnost. Dále dané území musí mít vyjasněnou majetkoprávní vztahy k pozemkům a měla by zde být vybudována základní infrastruktura.

Průmyslové zóny jsou aktivně podporovány agenturou CzechInvest, která působí na trhu průmyslových nemovitostí už od roku 1998, kdy začala realizovat Program na podporu rozvoje průmyslových zón. Tento program Ministerstva průmyslu a obchodu poskytuje podporu ze státního rozpočtu mj. na projekty výstavby a regenerace průmyslových zón a příslušné infrastruktury. Tento program je nadále podporován pouze zóny spojené s investorem, který získá investiční pobídky (tzv. pobídkovým investorem). Program se vztahuje také na rozvoj území postižených redukcí nebo zánikem vojenských posádek.

V současné době patří mezi plně funkční průmyslové zóny ve Zlínském kraji např. průmyslová zóna v Otrokovicích, ve Zlíně – Loukách, nově otevřená průmyslová zóna ve Vsetíně – Bobrky, Zlín – východ.

Mezi další významné (připravované nebo fungující) průmyslové zóny patří také:

- Uherské Hradiště – Jaktáře (firmy Forschner vyrábějící kabely pro automobilový průmysl)
- Staré Město – Louky (firma AVX)
- Valašské Meziříčí (firma Punch dodávající komponenty pro televizní obrazovky firmy Philips Hranice)
- Uherský Brod – Slovácké strojírny
- Hulín/Břest – Zápotočtí
- Hulín – Za drahou

- Hulín – Odskašiči
- Hulín/Chášťany – U Rybníčka
- Staré Město/Huštěnovice – Potmělučka
- Kunovice – Dlouhá
- Otrokovice – U Letiště
- Uherský Brod – Za Farmou
- Zašová – Luhy
- Bánov

Zatímco řada měst v regionu už má své fungující průmyslové zóny, které mimo jiné významně podporují zvýšit zaměstnanost, atraktivitu města pro stávající a případně nové obyvatele, Kroměříž na svou průmyslovou zónu stále čeká. Otvírají se možnosti po odsunu posádek z Kroměřížských kasáren, kde by bylo vhodné využít stávající a nyní již neobydlené objekty k urychlenému vytvoření průmyslových zón. [4]

2.4.3 SWOT analýza – dopravní a technická infrastruktura

Silné stránky

- Dobrá tranzitní poloha regionu
- Vybudovaná vodohospodářská a energetická infrastruktura
- Vysoký stupeň plynofikace
- Dostatek vodních zdrojů v nížinných oblastech
- Absence významně zdevastovaného území

Slabé stránky

- Citelný nedostatek dálniční sítě
- Stále ještě nedořešená existence obchvatů center měst pro nákladní dopravu

- Nízká recyklace odpadu (vysoká míra skládkování)

Příležitosti

- Připojením k dálniční síti posílení průchodnosti hlavních silničních tahů a zvýšení dostupnosti regionu
- Zapojení nadregionální složky (EU) spolu se soukromým sektorem (PPP) do rekonstrukcí a dobudování dopravních tepen
- Zlepšení celkového postavení regionu ve vztahu ke konkurenčnímu prostředí díky lepší dopravní přístupnosti
- Přilákání investorů přípravou vhodných průmyslových zón

Ohrožení

- Ztráta další možnosti rozvoje regionu díky nepružnému budování místní infrastruktury
- Omezené možnosti obcí zajistit si vlastní finanční prostředky potřebné na vybudování nezbytné infrastruktury
- Nedostatečné lobby obcí při prosazování lokálních potřeb

2.5 Analýza názoru podnikatelů

Hospodářská komora provedla v roce 2003 průzkum podnikatelského prostředí v České republice. Jelikož tento průzkum poskytl důležité informace o postojích podnikatelů, jak hodnotí stávající podnikatelské klima mající vliv na jejich seberealizaci a rozvoj, došel jsem k závěru, že je nezbytné prezentovat tyto poznatky. Jak jsem již zmínil v části 2.1.5 této práce, je ve Zlínském kraji více než 128 tis. podnikatelských subjektů a lze předpokládat, že zjištěný celorepublikový postoj je také odrazem názorů podnikatelů Zlínského kraje. Odpovědi podnikatelů vyzněly takto.

V oblasti fungování a veřejné správy hodnotí podnikatelské subjekty celkový vývoj v posledním období spíše kriticky. Způsob a rozsah informování podnikatelů o právních předpisech ze strany orgánů státní správy není uspokojivý. Krajiní negativní názor, že státní úředníci vykládají předpisy naprosto svévolně a zaujatě v roce 2003 sdílelo 10,3% respondentů. Více než 18% podnikatelů a manažerů firem hodnotilo v roce 2003 i přístup úředníků státní správy jako nevstřícný tj. bez jakékoliv snahy poskytnout rady, někdy doprovázeny i projevem arogance, dalších více než 50% jako převážně nevstřícný, kdy se ochota poskytnout radu, usnadnit vyřízení záležitosti či nápomoci řešení vyskytuje víceméně výjimečně.

Co se týče korupce, převažuje v podnikatelských kruzích názor, že v českém podnikatelském prostředí je korupce poměrně výrazně zakořeněna. O tom, že sklon k úplatkům je silně rozšířen je přesvědčeno 13% dotázaných, mezi představiteli malých firem pak 9% a mezi představiteli mikrofirem téměř 24% respondentů. O tom, že náchylnost k úplatkům je (významně) rozšířena je přesvědčeno dalších 51% respondentů malých podniků a 67% respondentů co se týká mikrofirem.

Dokladem prorůstání korupce může být i „obyčejný“ zápis do obchodního rejstříku, kdy prvozápis společnosti s ručením omezeným trvá standardní cestou asi půl roku, při patřičném úplatku transakce proběhne do tří týdnů (někdy i ze dne na den). [17]

Jaký je stav v ČR? Odhaduje se, že se odhalí jen 1% korupčních jednání. [1, s. 78]

Co může také ohrozit drobné podnikatele (živnostníky) je zvýšení odvodu pojištění ze současných 40% na 45% při stále ještě nevyřešených otázkách důchodového pojištění a neproběhlé restrukturalizace zdravotnictví.

Dle průzkumu Hospodářské komory lze označit posun názorové hladiny podnikatelské veřejnosti na míru daňové zátěže za dramatický. Nárůst podílů reprezentantů podnikatelských subjektů, kteří považují současnou míru daňové zátěže za naprosto

demotivující z 26,6% v 2001 na míru 55,7% v roce 2003 je dostatečně výmluvný. Více než polovina respondentů (52%) považuje daňovou administrativu za málo přehlednou – většinou vyžadující odborné vedení.

V současné době převládá mezi podnikatelskými subjekty pocit zlepšujícího se trendu ve vývoji dostupnosti úvěrů (26,2%) nad počtem podnikatelských subjektů, které naopak hodnotí situaci v této oblasti jako zhoršující se (15,9% respondentů).

V otázce podpůrných programů půjček a záruk pro malé a střední podnikatele si nadpoloviční většina respondentů, konkrétně 54,6%, hodnotí státní podpůrné programy půjček a záruk za úvěry jako podprůměrné. Soudí, že v této oblasti existuje nedostatek informací i prostředků a šance na získání podpory je malá. Konkrétně se jedná zejména o malé podniky, podniky působící v odvětví zpracovatelského průmyslu a firmy bez zahraniční kapitálové účasti. [20]

Dle výsledků dotazníkového šetření průzkumu kvality podnikatelského prostředí za rok 2003 prováděno Hospodářskou komorou České republiky a Sdružením Středního podnikatelského stavu vyplynulo že míra přehlednosti právní úpravy podmínek pro podnikání je na velice špatné úrovni. Většina podnikatelů a manažerů považuje platnou právní úpravu za spíše nepřehlednou (tento názor sdílí přibližně 53% respondentů. Dalších přibližně 20% účastníků průzkumu považuje platnou úpravu za zcela nepřehlednou). Práci českých soudů a vykonatelnost jejich rozsudků hodnotí většina účastníků průzkumu jako problematickou. (tento názor sdílí celkově 54,4% respondentů. Nedůvěru v soudy jako prostředek dovolání se spravedlnosti vyjádřilo v roce 2003 plných 44% dotázaných. [20]

Díky výsledkům tohoto průzkumu je tedy možno konstatovat, že rozvoji podnikání nemá v nynější situaci na různých ustláno. Je nutno podotknout, že výše uvedené výtky nevidí jen sami podnikatelé, ale i hodnotící komise EU a v neposlední řadě se alespoň krůček po krůčku začínají tyto problémy řešit i na vládní úrovni. Je třeba doufat, že tento trend bude nadále pokračovat a umožní progresivnější zapojení podnikatelských subjektů do aktivního života měst a obcí a podpoří rozvoj právě začínajících či malých subjektů.

2.6 Instituce a iniciativy podporující podnikatele ve Zlínském kraji

2.6.1 Instituce podporující rozvoj Zlínského kraje

- CzechInvest
- CzechTrade
- Hospodářská komora Zlín (okresní zastoupení ve všech okresech kraje)
- Regionální a rozvojová agentura (RRA)
- Regionální, poradenské a informační centrum (JVM-RPIC, KREDIT, v.o.s.)
- Krajský úřad – odbor strategického rozvoje Zlínského kraje
- Úřady práce – grantová schémata, rekvalifikace
- Energetická konzultační a informační střediska
- Regionální rozvojová agentura Bílé Karpaty – Moravské Kopanice
- Euroregion Bílé – Biele Karpaty

O většině výše zmíněných institucí a organizací podporujících podnikatele jsem se zmínil v první části této práce. Rád bych v krátkosti přiblížil organizace, které působí výhradně ve Zlínském kraji.

CzechInvest

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je příspěvkovou organizací Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Vznikla 2. ledna 2004 sloučením s dalšími dvěma

agenturami ministerstva – s Agenturou pro rozvoj podnikání (ARP) a Agenturou pro rozvoj průmyslu ČR (CzechIndustry).

Hlavním úkolem původního CzechInvestu, který byl založen v roce 1992, byla propagace České republiky jako ideálního místa pro zahraniční investice a současně podpora přílivu přímých zahraničních investic do České republiky.

Hlavním posláním nového CzechInvestu je podpora konkurenceschopnosti českých podnikatelů. Zejména se jedná o podporu zpracovatelského průmyslu a inovací (inkubátory, vědeckotechnologické parky) prostřednictvím Operačního programu Průmysl a podnikání Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

K rozvoji domácích společností a vzniku nových firem přispívá CzechInvest prostřednictvím svých služeb, rozvojových programů a práce na zlepšování podnikatelského prostředí. Zároveň zůstává výhradním příjemcem žádostí o poskytnutí investičních pobídek a jeho úkolem i nadále zůstává získávání přímých zahraničních investic pro ČR.

V rámci zjednodušení komunikace mezi státem, podnikateli a EU tak vzniklo jedno kontaktní místo, kde domácí i zahraniční podnikatelé dostanou kvalitní informace o veškerých formách podpory podnikání v ČR a kde si mohou o jednotlivé druhy podpor také zažádat. [24]

CzechTrade

Posláním České agentury obchodu je podporovat vývoz a zvýšení konkurenceschopnosti českých firem a podnikatelů v zahraničí. Českým firmám poskytují pomoc při vyhledávání obchodních kontaktů, ověření bonity zahraniční firmy, zpracování

průzkumu trhu, atd. Nabídka CzechTrade obsahuje rovněž rozsáhlý program exportního vzdělávání a bezplatného poradenství, vyhledávání obchodních kontaktů v nejnovějších zahraničních adresářích a nové služby spojené s internetem a elektronickým obchodováním. Díky pružné nabídce webových stránek CzechTradu lze aktuálně sledovat rozsáhlou nabídku nebo poptávku zahraničních firem různých odvětví. [25]

Hospodářská komora (HK)

Je v současné době asi nejbližší podnikatelské sféře a snaží se o neustálé zlepšování podmínek pro podnikání v ČR. Její členskou základnu tvoří na základě dobrovolného členství malé, střední i velké podniky. Je otázkou zda-li by nebylo pro HK výhodnější, z hlediska prosazování svých resp. podnikatelských návrhů, lepší kdyby členy HK byli všichni podnikatelé. Také větší kompetence např. možnost aktivního přístupu při tvorbě regulačních a podpůrných kroků ze strany státu týkajících se podnikatelské sféry či rozšíření působnosti ve formě např. převzetí některých úkonů státní správy by napomohla větší členské základně.

Regionální a rozvojová agentura (RRA)

Působí jako nástroj regionální politiky v oblasti hospodářského rozvoje v regionu. Snaží se v rámci rozvoje daného území efektivně zapojovat subjekty veřejné správy a podnikatelské subjekty. Cíle, struktura a rozsah činností jednotlivých agentur jsou koncipovány v návaznosti na podmínky daného kraje. Jako spolupracující orgán agentury CzechInvest se RRA snaží o dosažení trvalého, udržitelného rozvoje regionu ve kterém působí.

Regionální, poradenské a informační centrum (JVM-RPIC, KREDIT, v.o.s.)

Toto centrum se od svého vzniku věnuje poradenství pro podnikání týkající se regionální politiky v oblasti malého a středního podnikání. Cílový segment trhu jsou malé a střední podniky, především na území Zlínského kraje. Společnost transferuje finanční prostředky EU a státu určené na podporu podnikání v oblasti informací a poradenství. [12]

Krajský úřad – odbor strategického rozvoje Zlínského kraje

V oblasti samostatná působnost odpovídá odbor strategického rozvoje za:

1. Odpovídá za koordinaci Projektu digitálně technické mapy.
2. Navrhuje podpůrné programy a opatření směřující k úsporám paliv a energie a podpoře zavádění obnovitelných zdrojů energie.
3. Zajišťuje partnerskou spolupráci kraje se subjekty působícími v oblasti energetiky.
4. Poskytuje metodickou pomoc a poradenství obcím, mikroregionům a zájmovým subjektům ve vymezených oblastech.
5. Provádí koordinaci projektu Konceptu snižování emisí a imisí Zlínského kraje.
6. Zajišťuje sběr statistických informací potřebných k hodnocení výstupů Konceptu snižování emisí a imisí.
7. Přípravuje podklady pro rozhodování orgánů kraje v oblasti energetiky, zajišťuje nezbytnou součinnost při realizaci státních rozvojových programů v oblasti bydlení.
8. Odpovídá za komplexní zajištění Programu obnovy venkova a organizace činností s tím souvisejících (výběrové komise, výboru apod.) v rámci kompetencí stanovených řídicím orgánem programu.
9. Podílí se spolu s ministerstvem pro místní rozvoj na vypracování celostátní strategie v souvislosti s Programem obnovy venkova a programů v oblasti bytové problematiky.
10. Poskytuje metodickou pomoc a poradenství obcím, mikroregionům a zájmovým subjektům ve vymezených oblastech.
11. Přípravuje krajské projekty v oblasti dopravy spolufinancované z vyhlášených programů (EU a státních).

12. V rámci stanovených programů (operační programy EU, státní, iniciativy) zajišťuje aktivity na podporu absorpční kapacity v kraji.

V oblasti přenesená působnost spadají do kompetencí tyto náležitosti:

1. Zodpovídá za zpracování energetické koncepce v souladu s příslušnými právními předpisy.
2. Komplexně zabezpečuje agendu vyplývající ze zákona č. 18/1997 Sb., atomový zákon, a s tím související vyhlášky Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.
3. Komplexně zabezpečuje agendu vyplývající ze zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a změně některých zákonů.
4. Vede registr zájmových sdružení právnických osob dle zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník. [10]

Úřady práce – grantová schémata, rekvalifikace

Správa služeb Ministerstva práce a sociálních věcí plní funkci zprostředkovatele opatření Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů (dále OP RLZ) jehož realizace zajišťují pověřené úřady práce v následujících opatření:

1. Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání (např. motivační kurzy, rekvalifikace, praxe pro uchazeče o zaměstnání, tvorba nových pracovních míst, PC kurzy, atd.),
2. Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí (projekty s podobnými aktivitami jako u opatření 1.1 určené pro osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením),
3. Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce (projekty podporující rovnoprávné postavení žen na trhu práce),

4. Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti (např. projekty na školení zaměstnanců firem, managementu, podpora začínajících podnikatelů atd.).

Grantové projekty vytvářejí a předkládají podnikatelské i nepodnikatelské subjekty. Rámec pro tyto projekty je nastaven velmi široce, aby předkladatelům byl dán prostor pro nové nápady a aktivity, které doplní stávající služby úřadů práce.

Grantový projekt musí směřovat vždy jen do jednoho z výše uvedených opatření.

Grantové projekty mohou být navrhovány jako regionální (pro cílové skupiny na území v rámci jednoho kraje) nebo nadregionální (pro alespoň dva kraje).

Jeden žadatel může předložit více různých návrhů projektů, ale jeden projektový návrh může být podpořen pouze jedním grantem z veřejných prostředků (to znamená, že nebude možné financovat identické projekty ve Společném regionální operačním programu a Operačním programu Rozvoj lidských zdrojů) Maximální délka trvání jednotlivého projektu nesmí přesáhnout 24 měsíců. [13]

Mezi další podpory úřadů práce patří:

1. Podpora na vytváření pracovních míst
2. Podpora de minimis
3. Podpora na konzultační a poradenské služby atd.

Energetická konzultační a informační střediska

Již více jak 6 roky působí v oblasti hospodářské a energetické politiky našeho státu Česká Energetická Agentura - ČEA (www.ceacr.cz). Jejím posláním je podporovat a uskutečňovat aktivity vedoucí k úsporám energie a ke snižování negativních dopadů na životní prostředí při spotřebě a přeměnách všech druhů energie. Pro realizaci těchto cílů byla vytvořena Energetická Konzultační a Informační Střediska (dále EKIS). EKIS jako uceleny, vzájemně organizačně propojeny systém poradenské a informační sítě.

Prostřednictvím těchto středisek zajišťuje poradenskou činnost, propagaci, vzdělávání a osvětu pro odbornou i laickou veřejnost s orientací na energetické úspory a využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie. V poslední době pak především širší zavedení kombinované výroby tepla - kogenerace malých a středních výkonů.

Náplň EKIS ČEA je rozdělena do devíti odborných zaměření:

1. Územní energetické plánování
2. Energetické audity, energetické průkazy
3. Výrobní a rozvodná zařízení energie
4. Kombinovaná výroba elektřiny a tepla
5. Obnovitelné a druhotné zdroje energie, palivové články
6. Energeticky úsporná opatření, snižování emisí skleníkových plynů – průmysl
7. Energeticky úsporná opatření, snižování emisí skleníkových plynů - veřejný sektor
8. Moderní postupy, technologie a materiály
9. Financování projektů s návazností na fondy Evropské unie [14]

Regionální rozvojové agentura Bílé Karpaty – Moravské Kopanice

Tato působí především v mikroregionu Uherskobrodsko a v pohraničí ČR – SR. Hlavní činností je poradenství v oblasti rozvoje cestovního ruchu, životního prostředí a tvorby rozvojových projektů a dokumentů, dále podpora přeshraniční spolupráce a propagace mezi Českou a Slovenskou republikou. [15]

Euroregion Bílé – Biele Karpaty

Proces vzniku Euroregionu byl završen 30.7.2000. Výsledkem je pevně stanová struktura Euroregionu Bílé – Biele Karpaty, která umožňuje realizaci konkrétních projektů a vytváří široké zázemí pro přeshraniční spolupráci mezi ČR a SR. Euroregion je

samostatnou právnickou osobou, která může samostatně finančně hospodařit a získávat prostředky pro realizaci vlastních projektů. [16]

2.6.2 Zlínský kraj v Bruselu

Mezi další subjekt podporující rozvoj Zlínského kraje patří iniciativa vytvořená Radou Zlínského kraje. Dne 19. 4. 2004 schválila Rada Zlínského kraje smlouvu s vybraným uchazečem veřejné zakázky na "Zastoupení Zlínského kraje v Bruselu". Rada Zlínského kraje schválila v souladu s programovými dokumenty Zlínského kraje a Smlouvou o zastupování Zlínského kraje v Bruselu priority činnosti Zastoupení Zlínského kraje v Bruselu:

- Infrastruktura a doprava
- Podpora malého a středního podnikání
- Regionální operační program Regionu Střední Morava pro období 2007 - 2013
- Podpůrné marketingové a informační aktivity

Dalšími hlavními oblastmi působení kanceláře Zastoupení je politika soudržnosti a komunikace s ostatními regiony a vyhledávání společných zájmů těchto regionů se Zlínským krajem.

Zlínský kraj nabízí prostřednictvím svého Zastoupení v Bruselu také služby třetím subjektům sídlícím na území Zlínského kraje, a to zvláště prostřednictvím informací v oblastech vymezených jako priority (umístěných na webových stránkách Zastoupení) či konzultačních služeb o finančních možnostech poskytovaných z nástrojů EU na konkrétní projekty. [19]

2.6.3 SWOT – podnikatelské prostředí Zlínského kraje

Silné stránky

- Dostatečná kapacita a struktura maloobchodní sítě
- Velká „podnikavost obyvatel“ – relativně vysoký podíl malých a středních podniků na zaměstnanosti
- Dostatečná kapacita a variabilita školských zařízení
- Vysoce pozitivní image města Zlína jako města práce a podnikání
- Sídlo Univerzity Tomáše Bati
- Fungující městská hromadná doprava, ekologická doprava trolejbusy (52%) MHD
- Přitažlivé okolí a dobré podmínky pro bydlení
- Fungující spolupráce krajského úřadu s rozvojovými agenturami
- Důraz na rozvoj a vznik průmyslových zón v kraji
- Zájem kraje o podporu MSP a navázání spolupráce veřejného a soukromého sektoru
- Kvalifikovaná pracovní síla v oblasti průmyslu
- Tradice zpracovatelského průmyslu a průmyslové výroby
- Relativně nízké náklady na pracovní sílu v průmyslové výrobě

Slabé stránky

- Po rozpadu velkých podniků není dosud zaplněna vzniklá mezera na trhu kvalitních pracovních příležitostí
- Ztráta konkurenceschopnosti v tradičních oborech, rozpad velkých podniků a tím také přerušení investičních činností v průmyslové oblasti

- Malá část obyvatel je zaměstnána v oblasti služeb a správy (druhý nejnižší počet v ČR)
- Nízká výkonnost místní ekonomiky - nízký propočet hodnoty HDP kraje
- Vysoká závislost místní ekonomiky na dopravě kombinovaná se špatnou dopravní dostupností
- Nedostatečná informovanost podnikatelského sektoru o možnostech využití programů podpory
- Neznalost náplně činností jednotlivých institucí na podporu podnikání
- Nedostatek podnikatelské infrastruktury (inkubátory, školící střediska atd.)
- Převaha výroby s malou přidanou hodnotou
- Zastaralá výrobní základna a její pomalá obnova

Příležitosti

- Rozvinutí co nejširší základny pro spolupráci města, UTB a podnikatelů na všech úrovních, velká možnost pro inovace ve výrobě a propojení nových teoretických
- Postupné budování podrobného registru podnikatelů na území města
- Poznatků a jejich praktického využití
- Podpora výzkumu a vývoje ve vazbě na činnost průmyslových podniků a UTB, případně středního školství
- Možnosti rozvoje kongresové a vzdělávací turistiky
- Příprava regionálních průmyslových zón se spoluúčastí obcí regionu, resp. nemovitostí pro potenciální investory včetně regenerace stávajících území
- Lepší kvalita servisu a služeb
- Rozvoj nových oborů, technologií a služeb s nižším objemem surovin a energetické spotřeby
- Vybudování kontaktního a poradenského centra pro podnikatele při Univerzitě T. Bati

- Vybudování inkubačních center pro začínající podnikatele, rozvoj podnikatelské infrastruktury
- Větší zapojení subjektů do řešení problémů místních správ a samospráv
- Využití programových a finančních nástrojů EU

Hrozby

- Slábnoucí ekonomické vazby ČR a SR
- Růst disproporce mezi potřebou a nabídkou pracovních sil, nepřipravenost na přijetí zaměstnanců z jiných regionů či států
- Odchod investorů do lépe motivujícího prostředí v jiných městech či státech
- Chybějící dokončení dopravní infrastruktury ovlivňující zájem investorů
- Negativní migrace obyvatelstva do ekonomicky přijatelnějších regionů – Olomouc, Brno, Praha, odliv mozků
- Odchod investorů do lépe motivujícího prostředí v jiných regionech
- Nedostatečná vazba vzdělávacího systému na potřeby trhu práce

S ohledem na to, že 60 – 80 % nových pracovních příležitostí vzniká v malých a středních podnicích, je žádoucí orientovat budoucí strategii na vznik a existenci takových subjektů.

Další rozvoj není možný bez udržení a posílení stávajících efektivních malých a středních průmyslových subjektů, vyhledávání a atrakce nových perspektivních průmyslových oborů, partnerské spolupráce s obcemi, které mají podmínky pro umístění průmyslových zón, k zajištění budoucí prosperity měst a regionu. Kraj by měl iniciovat zřízení a fungování celoměstských orgánů ekonomického rozvoje, přitáhnout ke spolupráci podnikatelské subjekty a instituce orientované na podnikatelský servis.

Současně je však nezbytné vyhledávat a podporovat tzv. strategické perspektivní obory s vysokou přidanou hodnotou a tyto aktivity provázat s inovačním potenciálem

Univerzity T. Bati. Vazby aplikovaného výzkumu jsou ve Zlíně tradiční a je potřeba je udržovat a rozvíjet.

Role města Zlína, jako krajského města, při vytváření podmínek pro podnikání bude muset být posílena. Zlín má značné rezervy v oblasti nabídky sortimentu a kvality služeb, zejména služeb cestovního ruchu (služby ubytovací, stravovací, turistické informace, produkty různých forem turistického ruchu). Nabízí se využití jak inovačního potenciálu Zlína (kongresová turistika), tak přírodních hodnot regionu (rekreace, oddych, aktivní trávení volného času).

III. PRAKTICKÁ ČÁST

3 NÁVRHY ROZVOJE ZLÍNSKÉ KRAJE

3.1 Návrh směrů rozvoje

Ze statistik i z praxe víme, že malé a střední podniky tvoří pilíř ekonomické základny ČR. Nabízejí vytváření pracovních příležitostí. Významným způsobem přispívají ke konkurenci. Disponují jistým potenciálem pro inovace a hrají velkou roli při vytváření tržní ekonomiky.

Z hlediska historického musíme vzít v úvahu skutečnost, že rozvoj sektoru malých a středních podniků v transformujících se ekonomikách v zemích střední a východní Evropy je dosud ve vývojovém stadiu. Uplynulo „pouhých“ 15 let od „sametové“ revoluce – tedy od počátku tržního hospodářství v ČR. Podnikatelé si osvojují návyky ve způsobech a v etice podnikání, přizpůsobují se podnikatelskému prostředí.

Nedostatek vlastních finančních zdrojů a obtížný přístup k úvěrům, mnohdy v kombinaci s nedostatkem záruk, a další překážky doposud brzdí rozvoj malých a středních podniků. Rovněž právní prostředí není vždy stimulující pro rozvoj sektoru malých a středních podniků. Komunální sféra a stát může sehrát významnou roli v rozvoji sektoru malých a středních podniků prostřednictvím přímé a nepřímé podpory. Podpora malých a středních podniků je jednou z důležitých strategií pro dosažení cílů celonárodního rozvoje jako je ekonomický rozvoj, vytváření zaměstnanosti, zmírňování chudoby, rozvoj méně rozvinutých oblastí, posilování průmyslové základny. Státní zásahy mohou pomoci hospodářskému růstu a získání objevů, zejména pokud vláda zaplatí vynálezy a základní výzkum, který menší firma není schopna uhradit. Pro vzestup ekonomiky je důležitá také spolupráce a dynamická soutěž mezi podniky.

Tato třetí část má za úkol navrhnout opatření, která umožní začínajícím a existujícím malým a středním podnikům dosáhnout většího rozvoje. Nástrojem k dosažení rozvoje

podnikatelského prostředí Zlínského kraje jsou dle mého názoru klastry, PPP, inkubátory a fungující informační portál.

3.2 Klastry

I přes vzrůstající zájem českých podnikatelů lze říci, že v České republice zatím chybí zkušenosti s úspěšně fungujícím klastrem, i když klastry již pomalu vznikají. Mnoho podnikatelů ani nemá informace o tom, co si pod pojmem klastr vlastně představit. Pokud bychom si ho měli definovat, pak úplná definice klastru zní takto: Klastry jsou definovány jako regionálně (nadregionálně nebo na přeshraniční úrovni) umístěný soubor navzájem propojených společností (zabývajících se výrobou, obchodem a službami i na mezinárodní úrovni), specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb, firem v příbuzných oborech a přidružených institucí a organizací, které si navzájem konkurují, ale také navzájem kooperují, a jejichž vazby mají potenciál k upevnění a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Ve světě existuje mnoho úspěšných klastrů. Nejznámější je tzv. Silicon Valley v USA, v Evropě zase automobilový klastř v Goteborgu ve Švédsku. Jsou také známé textilní a nábytkářské klastry v severní Itálii nebo automobilový klastř AC Studios v Rakousku, ale kvalitních příkladů jsou stovky. Podrobněji se o úspěšných zahraničních příkladech zmíním později. [11]

3.2.1 Základní typy klastrů

Klastry založené na hodnotovém řetězci

Klastry založené na hodnotovém řetězci jsou obecně definovány sítí dodavatelských vazeb. Například automobilový klaster je obvykle vybudován kolem páteře hodnotového řetězce spojujícího výrobce automobilů s jeho dodavateli, kteří mohou být dále spojeni s výrobcí specializovaný průmyslových zařízení, elektroniky, plastů, gumy a textilu.

Klastry založené na kompetencích

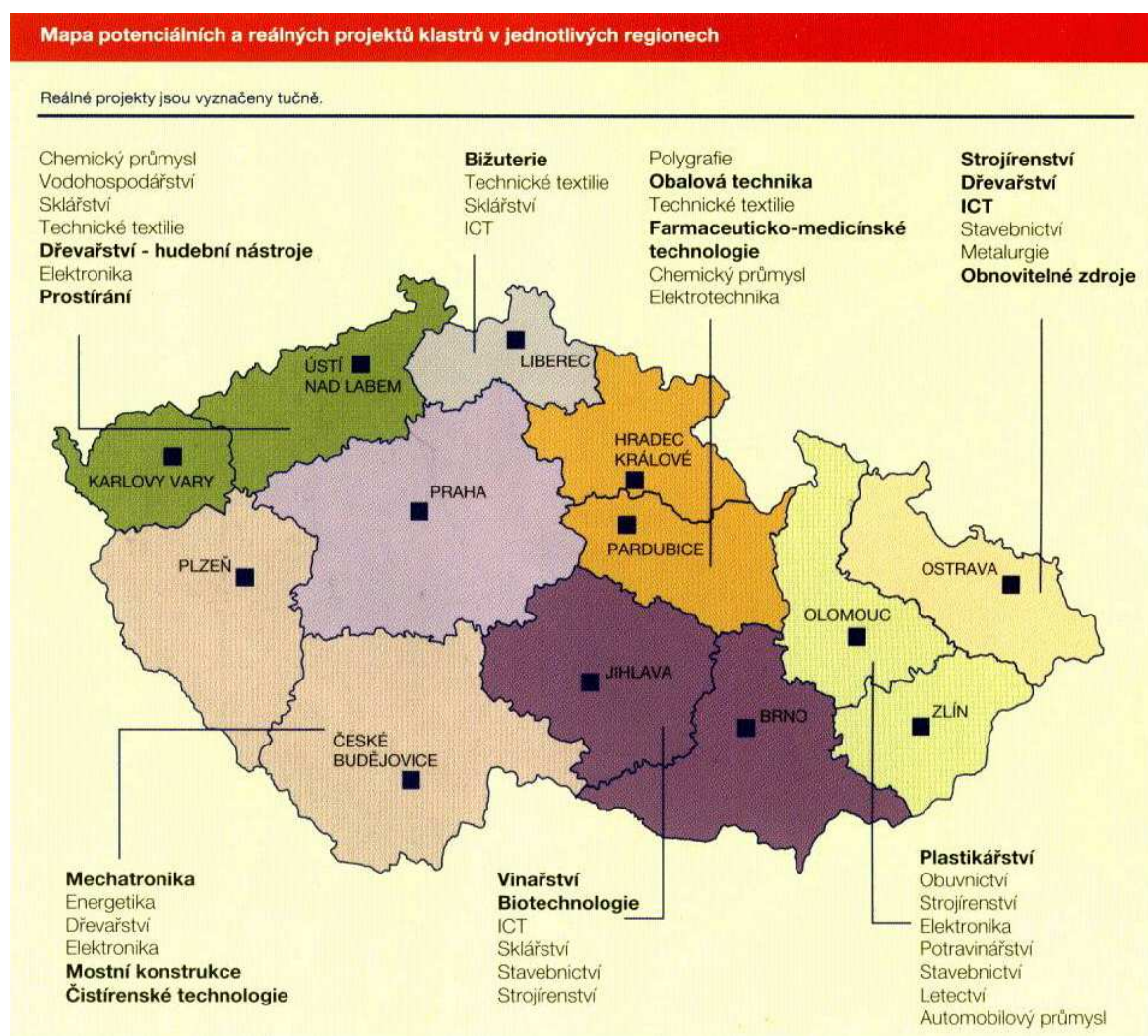
Klastry založené na kompetencích se soustředí na konkrétní oblast technické expertízy nebo kompetence v regionu, jako jsou například výzkumné nebo vzdělávací dovednosti. Příklad takového klasteru by mohly být informační technologie a software, jejichž geografická koncentrace může být zřejmá, avšak aplikace a klienti pro tyto dovednosti jsou velmi různorodé.

Program KLASTRY byl schválen Usnesením vlády č. 414/2004 dne 28.4.2004, aktualizován dne 2.8.2004. Tento program je realizován v rámci Opatření č. 1.4. Rozvoj informačních a poradenských služeb, Priority 1. Rozvoj podnikatelského prostředí, Operačního programu Průmysl a podnikání 2004 -2006.

Ve Zlínském kraji nebyl prozatím prostřednictvím agentury CzechInvest zaregistrován žádný projekt na vyhledávání vhodných firem pro klaster, ani projekt na zakládání a rozvoj klasteru.

Předpokladem pro úspěšný rozvoj klasterů v České republice respektive ve Zlínském kraji, je osvojení si odborných znalostí a dovedností z této oblasti. Ty mohou být získány prostřednictvím speciálního tréninku. Pro zvýšení povědomí o klastrech připravila agentura CzechInvest v roce 2004 sérii workshopů a seminářů, které probudily zájem Zlínských podnikatelů o tuto problematiku, o čemž svědčí stávající dvě iniciativy v oblasti plastikářského a obuvnického průmyslu.

Klastry není potřeba „vynalézat“. Každý region by si však měl identifikovat počáteční priority pro budoucí rozvoj klastrů. Na obrázku č. 7 je vidět, o které klastry se projevil největší zájem v jednotlivých krajích. Začátkem září 2004 bylo vyškoleny na 40 facilitátorů, kteří by měli být tahouny budoucího rozvoje klastrů v ČR. Ve Zlínském kraji se jedná o paní Mgr. Danielu Sobieskou – ředitelku Technologického inovačního centra, PhDr. Vlastu Mayerovou – tajemnici České obuvnické asociace a ředitelku Obchodní a hospodářské komory ve Zlíně paní ing. Ritu Lečbychovou.

Obr. 7. Mapa potenciálních a reálných projektů klastrů v jednotlivých regionech

Zdroj: [11]

Nejeden z podnikatelů nebo zástupců veřejné správy by jistě mohl vznést otázku: „Proč podporovat klastry?“ Odpověď dle Ifor-Fowcs Williamse, odborníka na problematiku klastrů, působícího ve Clusteru Navigators na Novém Zélandu zní takto: „Pro ekonomický růst země jsou důležité dvě věci – zaprvé její celkové prostředí, například legislativa nebo bankovní infrastruktura, musí přinejmenším odpovídat prostředí konkurenčních zemí. Druhým důležitým faktorem je pak úroveň lokálních prostředí, to znamená, jak je podporován rozvoj v rámci regionů a rozvoj jednotlivých firem. A právě tyto lokální schopnosti a znalosti jsou v dnešním globálním světě čím dál významnější. Součástí tohoto prostředí jsou také university a místní samospráva, které mohou pomáhat při rozvoji místních specifik. Navíc oproti předchozímu trendu vertikální integrace izolovaných firem se nyní firmy spíše spojují v sítích. Takto zapojená podnikání zajišťuje formou subdodávek. Současně ale spolupracuje s dalšími firmami v oblastech, kde je to efektivní, například v podpoře exportu.“

3.2.2 Působnost klastrů

Dobře fungující a silné klastry mohou:

- Zlepšit výsledky společností zapojených do klastru
- Zvýšit počet inovací
- Zvýšit export
- Přilákat atraktivní investice
- Podpořit výzkumnou základnu
- Podpořit rozvoj kraje
- Vytvoření konkurenční výhodu, která se těžko napodobuje

3.2.3 Možnosti financování klastru

Na základě nejedné konzultace v oblasti klastrování s manažery agentury CzechInvest, lze zhodnotit možnosti financování klastrů takto:

Soukromý sektor

Klaster je financován firmami zapojenými do klasteru, kde obvykle jeden nebo několik vůdčích podniků - lídrů - využívá klastrové iniciativy k organizaci a optimalizaci svého dodavatelského řetězce. Ke konkurenci a spolupráci s výslednými inovačními efekty dochází na úrovni subdodavatelské báze. Typickým příkladem tohoto modelu jsou klusty automobilového průmyslu.

Soukromý a veřejný sektor

Iniciátorem klastrové iniciativy může být soukromý i veřejný sektor zároveň a na jejím financování se oba účastníci podílejí. Veřejný sektor se angažuje tehdy, když vidí v podpoře klastrů nástroj k rozvoji regionální průmyslové dynamiky. Může se jednat o nejrůznější modely společného financování s využitím strukturálních fondů, regionálních a státních rozpočtů formou grantových schémat a programů, které vyžaduje spolufinancování firem zapojených do klasteru.

Veřejný sektor

Tento model financování je spíše vzácnější, ale v některých případech (u nových strategicky významných sektorů např. biotechnologie, optoelektronika, apod.) může být iniciátorem veřejný sektor, tj. centrální nebo regionální vláda.

V České republice představují strukturální fondy EU nejdůležitější složku financování klastrů, jak z hlediska vlastní činnosti klastrových iniciativ, tak dalších projektů založené organizační jednotky klasteru.

V rámci strukturálních fondů je nejdůležitějším finančním zdrojem pro klastry a klastrové iniciativy Operační program Průmysl a podnikání (OPPP), který umožňuje svým programem Klastry podporovat klastrovou iniciativu ve 2 fázích:

- Identifikace klastru tj. vyhledání vhodných subjektů pro klastr a přípravu jeho založení
- Založení a rozvoj klastru, tj. financování provozu a činností klastrové iniciativy po dobu následujících tří let

Další zdroje na rozvoj a fungování klastru, nebo jeho jednotlivých firem, je možné čerpat také z jiných programů OPPP, umožňují financování projektů především v oblastech:

- Inovací – program Inovace
- Vědeckotechnických parků, inkubátorů, center pro transfer technologií – program Prosperita
- Školících zařízení – program Školící střediska
- Nákup technologií – program Rozvoj
- Výstavby průmyslových nemovitostí – program Reality

Novým nástrojem je Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OPRLZ). Z prostředků OPRLZ mohou členové klastru čerpat prostředky na jednotlivé projekty z oblasti vzdělávání, zlepšování profesní struktury a kvalifikací, budování vzdělávacích a výcvikových center, apod.

Ostatní využitelné zdroje financování pro klastr resp. pro členy klastru je možné získat nejen ze strany MPO ale také:

- MŠMT
- Evropské unie (např..rámcový programem EU pro výzkum a vývoj atd.)

Praktické využití klastrů ve Zlínském kraji je uvedeno v poslední části práce.

3.3 Co je to PPP?

Partnerství či spolupráce veřejného a soukromého sektoru (Public-Private-Partnerships, dále jen PPP) je smluvní ujednání mezi veřejným sektorem a představitelem soukromého sektoru o zajištění infrastruktury nebo jiné základní služby ze strany soukromého dodavatele. Projekty PPP se vyskytují v oblasti škol, nemocnic, zásobování elektrickou energií, silnic, lehké železniční dopravy, metra, letišť, vodovodních a kanalizačních systémů atd.

PPP je složitější záležitost než pouhá krátkodobá smlouva, neboť je pro něj typická značná investice ze strany soukromého partnera do majetku, který by pro třetí stranu představoval jen malou hodnotu. Smlouvy se vyznačují dlouhou dobou trvání a veřejné správní orgány musí předem poskytnout dodavateli velice přesné specifikace služeb, které má soukromý dodavatel poskytovat během smluvního období. Smluvní platby jsou obvykle strukturovány tak, že veřejné-správní orgán nebo uživatel platí pouze za poskytované služby a ne za aktiva potřebná pro poskytování služeb. U PPP se běžně předpokládá, že soukromý partner ponese zodpovědnost za výstavbu nových nebo přestavbu stávajících aktiv, která jsou po skončení smluvního vztahu často převedena na veřejný sektor.

3.3.1 Zahraniční zkušenosti v oblasti Partnerství veřejného a soukromého sektoru

Public-Private-Partnerships (PPP) neboli partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti veřejné infrastruktury a veřejných služeb je označení rozšířené prakticky ve všech vyspělých zemích pro soubor metod spolupráce v nichž soukromý subjekt zajišťuje poskytování veřejné služby nebo dodávku veřejného statku. Může se jednat jak o placené převzetí provozování stávajících aktiv tak i o financování a budování nové infrastruktury.

Celosvětově proces programového zapojování soukromého sektoru do poskytování veřejných služeb překročil rámec pokusů až ke konci osmdesátých let minulého století. První zemí, kde se tento přístup začal ve větším měřítku uplatňovat a které získaly zkušenosti v této oblasti, byla Velká Británie.

V posledním desetiletí se role soukromého sektoru ve financování a provozování infrastruktury výrazně rozšířila. Projekty PPP se osvědčily v Irsku, Nizozemí, Portugalsku, Španělsku, Francii, USA, Kanadě, Japonsku a Austrálii, ale i v řadě rozvíjejících se zemí, mezi kterými bylo pionýrem Chile a Jihoafrická republika.

Studium zkušeností z PPP programů v jednotlivých zemích a sektorech umožňuje získat určité know-how a vyvarovat se z opakování chyb a přístupů, které se neosvědčily. Při vyhodnocování projektů a to jak na národní tak i na mezinárodní úrovni je potřeba oprostit se od konkrétních problémů nebo úspěchů individuálních projektů a zaměřit se na obecné rysy, které činí z PPP žádoucí metodou provozování veřejných aktiv resp. poskytování veřejných statků.

Pouhý fakt zapojení soukromého sektoru není sám o sobě zárukou efektivity. Delegování funkcí veřejných institucí má smysl tehdy, jestliže je soukromý partner-protistrana motivován stanovenými podmínkami k výkonům, které by v rámci fungování institucí veřejného sektoru byly obtížně dosažitelné. Úspory a dosažené výnosy se potom musí dělit mezi obě smluvní strany.

Klíčové je proto v celém procesu vyvolání maximální konkurenční soutěže mezi zájemci o roli poskytovatele služeb, aby se co nejvíce odhalily možnosti potenciálních partnerů ze soukromého sektoru. Jednou částí tohoto požadavku je transparentnost poptávky prostřednictvím tendrů a otevřených výběrových řízení. Neméně důležité je kvalifikované řízení celého procesu prostřednictvím stanovených smluvních podmínek a jejich následné kontroly. [26]

3.3.2 Právní úprava v ČR

Specifická oblast vztahů, která je předmětem úpravy věcného záměru zákona o veřejně soukromých partnerstvích (dále jen „věcný záměr zákona“), není dosud v právním řádu České republiky komplexně upravena. Jde o vztahy smluvní spolupráce dlouhodobého charakteru mezi subjekty veřejného a soukromého sektoru, jejichž cílem je společné zajištění určité služby veřejného zájmu, která byla dosud zabezpečována výlučně subjektem veřejného sektoru. Jde většinou o přípravu, výstavbu a provozování určitých typů objektů ve veřejném zájmu nebo poskytování některých služeb.

Právní řád obsahuje úpravu předmětné problematiky pouze v jednom konkrétním případě, a to v zákoně č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (§ 18a až 18f).

Právní ustanovení, mající určitou vazbu k předmětu úpravy věcného záměru zákona, jsou obsaženy zejména v následujících právních předpisech (v platném znění):

1. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
2. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
3. Zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách (dále jen „zákon o veřejných zakázkách“)
4. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
5. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech
6. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
7. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
8. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
9. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
10. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje
11. Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku

12. Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
13. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
14. Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách
15. Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje
16. Zákon č. 50/1976 sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
17. Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) (od 1.1.2006 nabude účinnosti zákon č. 500/2004 Sb.)
18. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
19. Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)
20. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
21. Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí
22. Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty [18]

3.3.3 Zhodnocení právní úpravy

Jak již bylo zmíněno, v právním řádu České republiky není dosud problematika veřejně soukromého partnerství (dále jen „Partnerství“) komplexně upravena. Stávající právní úprava obsahuje obdobnou úpravu v jednom konkrétním případě, a to v zákoně č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (§ 18a až 18f). Jedná se o zajištění výstavby, provozování a údržby dálnic prostřednictvím převedení některých práv a povinností státu na právnickou osobu vybranou podle zákona o veřejných zakázkách prostřednictvím koncesionářské smlouvy. V případě přijetí nové právní úpravy se předpokládá zrušení výše uvedených ustanovení § 18a až 18f.

V ostatních případech jsou vztahy mezi soukromými a veřejnými subjekty obdobné Partnerství dosud upravovány nepojmenovanými smlouvami podle § 261 odst. 2 obchodního zákoníku, případně s použitím typových smluv podle občanského nebo obchodního zákoníku.

Vzhledem ke skutečnosti, že veřejný subjekt naplňuje definici zadavatele podle zákona o veřejných zakázkách, je výběr soukromého subjektu prováděn na základě zadávacího řízení podle příslušných ustanovení tohoto zákona. Pokud do nabytí účinnosti připravovaného zákona nebude zákon o veřejných zakázkách novelizován, bude vhodné pro účely Partnerství některé instituty ze zákona o veřejných zakázkách vymezit specifickým způsobem, přičemž je třeba dbát, aby se případná úprava jednotlivých institutů nedostala do rozporu s evropským právem.

Předmětem Partnerství může být i nakládání s majetkem České republiky, v takovém případě se postupuje podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k tomu, že Partnerství mohou mít dopad jak do finančního hospodaření organizačních složek státu, příspěvkových organizací, tak mohou mít vliv na tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávních celků, týká se Partnerství také zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Vláda České republiky usnesením ze dne 7. ledna 2004 č. 7 schválila Politiku Partnerství veřejného a soukromého sektoru (v Evropské unii obvykle označované jako Public Private Partnership). Součástí projednávaného materiálu byla rovněž „Právní analýza proveditelnosti PPP v České republice“. Tato analýza hodnotí současný právní stav a obsahuje rozbor právních podmínek pro úspěšné uplatňování Partnerství v České republice.

Vzhledem k tomu, že současná právní úprava neobsahuje transparentní výběr soukromého partnera, vztahy mezi soukromým a veřejným partnerem, důsledky ukončení Partnerství a finančních dopadů Partnerství do veřejných rozpočtů, jeví se jako žádoucí přijmout zákon, který tyto otázky upravuje. [27]

3.3.4 Kroky státu

V březnu 2005 vláda přijala věcný záměr zákona o spolupráci státu a firem (PPP). První projekty, které umožní, aby soukromé firmy prováděly činnosti, které doposud tradičně projednával stát, se již připravují. Zákon by však měl nastavit lepší podmínky pro fungování celého systému PPP. Stát chce přenechat stavby a provozování silnic, nemocnic, čistíren odpadních vod nebo věznic a projekty splácet po jejich dokončení. Kvůli napjatým rozpočtům systém využívá většina států Evropské unie. Nutnost úpravy zákona je také potřeba vzhledem k možnosti využití fondů Evropské unie.

Mezi první projekty spolupráce firem a státu patří vybudování rychlodráhy mezi pražským Masarykovým nádražím a Ruzyní, dalším projektem je výstavba ubytovny hotelového typu a parkoviště v Ústřední vojenské nemocnici v pražských Střešovicích. Vláda již dnes spolupracuje s firmami formou státních zakázek. Kvalitní systém PPP by však měl snížit riziko korupce a ulehčit státním financím.

3.3.5 PPP Centrum

PPP Centrum je výkonná jednotka jejímž zřízením a metodickým vedením je pověřeno Ministerstvo financí, a jejímž úkolem je plnit úlohu centra znalostí a zkušeností pro oblast PPP. Úloha PPP Centra je podporovat Ministerstvo financí při budování záležitostí politiky v oblasti PPP, manuálů a dalších oblastí, za které je Ministerstvo financí odpovědné. PPP Centrum je účastníkem celého procesu PPP až do podpisu finální smluvní dokumentace. PPP Centrum koncentruje jak teoretické znalosti o PPP pro veřejný sektor tak i praktické zkušenosti a ty přenáší různými formami na veřejný sektor. PPP Centrum bude v počáteční etapě zavedení PPP v ČR asistovat veřejnému sektoru zejména zajištěním:

- projektového řízení přípravy PPP pro veřejný sektor
- zadáním veřejné zakázky a organizací výběrového řízení
- poradenstvím při přípravě a zavádění konceptu PPP dle této politiky

Ministerstvo financí koordinuje činnost Platformy řešitelů jako meziresortní skupiny zabývající se aplikací PPP politiky vlády v jednotlivých resortech. Platforma je složena ze zástupců všech resortů (v případě zájmu územních samosprávných celků také z jejich zástupců) a vedena řídicím výborem. Řídící výbor má 5 stálých zástupců a to 2 zástupce Ministerstva financí, 1 zástupce Ministerstva pro místní rozvoj a 2 zástupce Centra. Platforma řešitelů má tuto úlohu:

- prioritizuje mezi projekty zadávanými formou PPP
- komentuje rozvoj PPP na resortech a vypracovává souhrnnou zprávu pro vládu ČR
- činí doporučení a požadavky na regulátora [26]

V příloze P III. je uvedeno schéma procesu přípravy a realizace projektu PPP a institucionálního zajištění.

Příloha P V. obsahuje harmonogram připravený Ministerstvem financí v otázce implementace projektu PPP.

3.4 Podnikatelský inkubátor

Podnikatelské inkubátory jsou zařízení, která podporují ekonomický růst v oblasti svého působení tím, že podporují vznik nových firem, vychovávají malé firmy v období jejich růstu a umožňují jim přístup k náležité podnikatelské podpoře a pomoci. Hlavní myšlenka inkubátoru je založena na poskytování prostoru mladým inovačním firmám, přičemž charakteristickým rysem je společné sdílení služeb, jako např. kopírování a faxování, sekretářské služby, počítačová síť, přístup k informacím a databázím apod.

Mezi další podstatné rysy charakterizující inkubátor, je tzv. synergický efekt, který pozitivně podporuje a stimuluje další rozvoj firem tím, že jim dává možnost snáze navazovat vzájemné kontakty, podporuje konkurenci a v neposlední řadě umožňuje lepší poznání vlastních kvalit i nedostatků. [7]

Ve inkubátorech jsou většinou k dispozici plochy vhodné pro určitou oblast výroby a kancelářské prostory. Firmám je dále k dispozici sociální zázemí, kancelářský servis, zabezpečení objektů apod. Nezanedbatelnou výhodou je i bezprostřední přístup k informačním a konzultačním službám, které mohou poskytovat např. Regionální poradenská a informační centra (RPIC). Inovační centra (BIC) a EURO INFO Centra.

Podnikatelské inkubátory jsou mnohdy součástí technologického parku, ve kterém se provádí výzkumná a vývojová činnost. Podíl podniků HI-TECH, které založili výzkumní pracovníci nebo na jejichž založení se výzkumní pracovníci kapitálově podílejí, je v Evropě relativně nízký. Opatření přijatá v posledních letech na regionální úrovni měla pozitivní vliv v řadě členských států EU. Není možné, aby podnikatelské inkubátory byly v každé obci. Pro tyto účely je vhodné sdružování a spolupráce obcí jak mezi sebou, tak s odbornými institucemi, vysokými školami apod. s cílem zřídit v obcích III. úrovně (sdružení obcí) nebo na území bývalých okresů.

3.5 Návrh informačního portálu

Cesta k informační společnosti je podporována současnou technologickou revolucí, která je založena na vzájemném propojení informačních, komunikačních a masmediálních technologií. Jejím výsledkem je dramatické snížení prostorového a časového omezení a zvýšení přístupu k množství veřejných informací. Oproti předchozím technologickým vlnám je vliv propojených informačních, komunikačních a mediálních technologií charakterizován širokou plošností a vysokou rychlostí pronikání do všech oblastí

společnosti. Informační společnosti tak zásadně změní podnikání, veřejnou administrativu i život každého občana. [1, s. 265]

Díky velkému množství volně dostupných informací se setkává řada z nás, ať již podnikatelů či nepodnikatelů, s nedostatkem systému v těchto informacích, jednoduše řečeno, neví kde hledat právě ty informace, které v danou chvíli potřebuje a tak stráví dlouhý čas čtením a hledáním. Například jedním z nejčastějších problémů, se kterým se podnikatelé v rámci Evropské unie potýkají, je nedostatek informací o daňových systémech v ostatních členských zemích. Firmy poskytující služby v ostatních členských státech, musejí respektovat legislativu těchto zemí, protože pro většinu služeb platí, že jsou zdaněny v zemi, kde jsou poskytovány, a také podle místních pravidel. Získat tyto informace není vždy jednoduché i z toho důvodu, že jsou často k dispozici pouze v jazyce dané země. Je sice potěšitelné, že některé odvětvové svazy a asociace usnadňují život svým členům tím, že pro ně tyto informace vyhledávají, ale ucelený přehled, o již výše zmiňovaných daňových systémech, by pomohl každému podnikateli zabývajícím se importem či exportem v rámci EU. [6]

Obdobná situace panuje i v oblasti hledání informací o podporách, dotacích, sídlech jednotlivých podpůrných agentur, apod. Ne každý a obzvláště podnikatelé, má čas oběhovat osobně všechny agentury a ministerstva a dotazovat se na to či ono. Je pozitivní, že informace jsou prezentovány na webových stránkách, ale problém nastává s velkým množstvím těchto stránek, takže začíná být těžké se v tomto kvantu informací orientovat. Proto by bylo vhodné vytvořit internetový portál, který by zastřešoval roztržitost a nesourodost těchto informací. První vlaštovkou v této oblasti je společný projekt vládní agentury pro podporu obchodu CzechTrade a ministerstva průmyslu a obchodu - portál BusinessInfo.

Portál BusinessInfo poskytuje aktuální informace určené k podpoře podnikání a exportu malých a středních firem. Tyto informace pocházejí přímo ze státní správy, hospodářských komor, svazů a dalších organizací, které jsou partnery portálu. Webová adresa je: www.businessinfo.cz

O praktických přínosech klastů, PPP, inkubátoru a portálu pro Zlínský kraj je pojednáno v poslední části práce.

4 PRAKTICKÉ VYUŽITÍ NAVRHOVANÝCH ŘEŠENÍ

4.1 Klastry

4.1.1 Využití klastrů ve Zlínském kraji

Jak již vyplývá ze schématického obrázku 7 části 3.2.1 jeví se jako nejvhodnější pro Zlínský kraj využití klastrů v oborech jako je plastikářský a obuvnický průmysl. V současné době jsou již připravovány kroky pro započetí projektu „Identifikace možnosti vzniku plastikářského průmyslu“. Tyto kroky jsou výrazně podpořeny Zlínským krajem spolu s Univerzitou Tomáše Bati. Ve vztahu k obuvnickému průmyslu iniciuje konkrétní kroky Česká obuvnická a kožedělná asociace.

4.1.2 Proč být v klastru

- Informace - člen klastru získává snadněji, rychleji a většinou zdarma informace od řídicí jednotky klastru, podpůrných institucí a členů navzájem, které by jako izolovaná firma nezískal.
- Komunikace - klastr je prostorem pro odstraňování komunikačních bariér
- Spolupráce - povzbuzování spolupráce je jednou ze základních funkcí klastru se zachováním konkurence a rivality
- Vzdělávání - v rámci regionálně působícího klastru lze rychle vysledovat, jaké vzdělávací potřeby firmy v klastru mají
- Poradenství a lobbying - každý člen klastru může těžit z koncentrace informací a příležitostí, které jsou neoddelitelnou součástí klastru. Vedení klastru úzce spolupracuje s regionálními vedoucími institucemi a společně vytvářejí prostor pro celou škálu podpůrných aktivit ve prospěch rozvoje klastru
- Public Relations a marketing - každý klastr se musí propagovat, aby přilákal nové členy a nastolil důvěru a pozitivní postoje vůči danému průmyslovému odvětví a

celému regionu. Nejdůležitější však je vybudování společné identity firem v klastru.

- Produktivita - členové klastru mají usnadněnu cestu ke zvyšování produktivity tím, že uvnitř klastru získává přístup ke specializovaným vstupům a pracovním silám, čímž výrazně snižuje transakční náklady, přístup k optimalizaci dodavatelského řetězce, přístup k informacím, přehled o možnostech doplňkových aktivit chybějících v klastru, možnost sdílení nákladů a investic, přístup k institucím a veřejným zdrojům, možnost porovnání vlastní výkonnosti s jinými v klastru (benchmarking)
- Inovace - clem podpory inovací v klastru je rozvoj výrobků s přidanou hodnotou. Firmy v klastru vnímají zřetelněji a rychleji nové technologické, provozní a dodavatelské možnosti a nové potřeby zákazníka
- Internacionalizace - klastr usnadňuje vznik mezinárodně konkurenceschopného podnikání. Internacionalizace znamená také propagaci klastru, firem a jejich výrobků v zahraničí, hledání partnerů pro společné podniky a podporu vzniku společných podniků
- Konkurenceschopnost - klastr chápe konkurenceschopnost jako výsledek produktivity a inovací, nikoliv nízkých mezd, nízkých daní a podhodnocené měny [11]

4.1.3 Přínosy klastru

Klastry jsou efektivním prostředkem pro rozvoj spolupráce firem, vysokých škol a regionálních institucí. Úspěšný klastr by měl obsahovat zapojení všech výše uvedených subjektů, kterým přináší různé přínosy a efekty.

Přínosy pro firmy

- Poskytují úspory z rozsahu a snižují náklady

- Snižují omezení menších firem a zvyšují specializaci
- Snižují omezení menších firem a zvyšují specializaci
- Zvyšují místní konkurenci a rivalitu a tím globální konkurenční výhodu
- Zvyšují rychlost přenosu informací a technologií
- Zvyšují moc a hlas menších firem
- Podněcují vládu k investicím do specializované infrastruktury
- Umožňují efektivní propojení a partnerství

Přínosy pro vysoké školy

- Inovace
- Spolupráce se skupinami společností ve specializovaných sektorech
- Navyšování praktické připravenosti studentů pro průmysl
- Znalost potřeb průmyslu
- Vzdělávání na míru pro jejich studenty
- Aplikovaný výzkum (spolupráce na reálných projektech)
- Zisk ze společných projektů výzkumu a vývoje, transfer technologií do praxe
- Přístup k dalším zdrojům financování (soukromé zdroje, grantové prostředky atd.)

Přínosy pro kraj

- Klastrování je základem růstového programu
- Ekonomický rozvoj
- Cílená podpora firem
- Podpora perspektivních odvětví, která jsou významná pro daný region
- Zatraktivnění regionu pro investory
- Zvýšení konkurenceschopnosti regionu
- Rozvoj zaměstnanosti v daném oboru [11]

4.1.4 Náklady na zřízení klastrů

Co nabízí Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím agentury CzechInvest za spolupráce Krajského úřadu k podpoře zřízení klastrů:

- nevratná dotace

Výše podpory:

- projekt vyhledání vhodných firem pro klastry
 - maximálně 75% uznatelných nákladů
 - 0,2 mil Kč – 1 mil Kč
- projekt založení a rozvoje klastru
 - maximálně 75% (1.rok), 50% (2.rok), 25% (3.rok) uznatelných nákladů
 - celkem maximálně 50% uznatelných nákladů
 - 3 mil Kč – 45 mil Kč

Příjemce podpory:

- kraj nebo jím určená organizace, instituce terciálního vzdělávání, výzkumný ústav (vyhledávání vhodných firem pro klastry)
- právnická osoba podle § 18 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, zřízena za účelem podpory
- inovací a zvýšení konkurenceschopnosti v oboru (zakládání a rozvoj klastrů)

Uznatelné náklady:

- vyhledávání vhodných firem pro klastry
 - náklady na vyhledávání vhodných firem pro klastry
- zakládání a rozvoj klastrů
 - pronájem a vybavení kanceláří
 - pořízení hmotného a nehmotného majetku
 - poradenské služby
 - průzkum trhů a konkurence
 - propagace klastru a jeho aktivit
 - mzdové a cestovní náklady
 - benchmarking

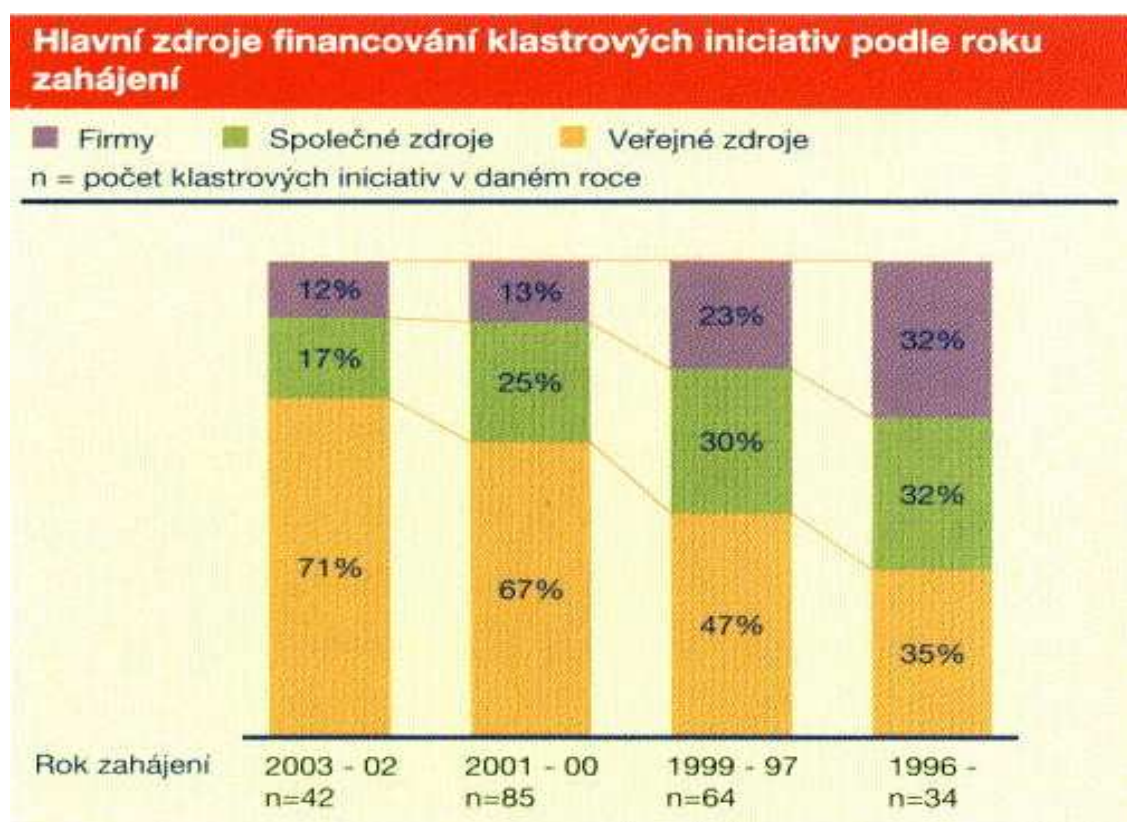
Specifika a omezení:

- vyjádření zájmu o zpracování studie minimálně 10 firem, univerzity nebo krajského úřadu

- vyhledávání vhodných firem pro klastry
- klastr musí obsahovat minimálně 15 samostatných organizací
- minimálně 60% členů tvoří MSP a instituce terciárního vzdělávání nebo výzkumné organizace (zakládání a rozvoj klastrů)
- předpoklad udržitelnosti klastru

Podporované činnosti:

- průmyslová výroba a služby dle OKEČ vymezených v příloze programu
- zaměření na inovace a zvýšení exportu [11]

Obr. 8 Hlavní zdroje financování klastrových iniciativ podle roku zahájení

Zdroj: [11]

Z obrázku č. 8 vyplývá, že v zárodku klastrových iniciativ se z větší části podílejí na financování veřejné zdroje. V průběhu let však firmy v klastru zvyšují svůj podíl a hledají rovněž jiné zdroje financování.

Rozpočet uznatelných nákladů realizace projektu vyhledávání firem do klastru bude zajisté rozdílný a také náročnost vytvoření samotného založení a rozvoje klastru nebude finančně lehká. Jako nejnákladnější budou pravděpodobně náklady na vypracování dokumentace pro výběr zpracovatele studie a také náklady na pořádání kvalitních setkání nutných pro zpracování studie. Náklady na vyhledávání vhodných firem pro klastry se budou pravděpodobně pohybovat v závislosti na množství daných firem v regionu a úspěšnosti oslovení. Jak lze dovodit z výše podpory bude se jednat nejpíše o sta tisícové položky pohybující se okolo jednoho miliónu korun.

4.1.5 Jak vytvořit úspěšně fugující klastry

Klastry plní funkci podpory inovací a zvýšení konkurenceschopnosti. Proto musí z pohledu tohoto programu splňovat:

- Minimální množství společností zapojených do klastru, musí tvořit kritickou masu minimálně 10 firem, instituce terciálního vzdělávání, výzkumná organizace nebo kraj musí projevit zájem o vyhledání vhodných firem pro klastr (min. 15 samostatných organizací, 60% tvoří MSP a universita, předpoklad udržitelnosti atd.). Klastr musí být realizován na území ČR, mimo region Praha (ta nesplňuje základní podmínku vzniku klastrů a to mít nižší HDP než 75% HDP k průměru EU) Toto uskupení musí být koncentrováno v určité geografické oblasti.
- Zaměření na inovace
- Přístup k výzkumu a vývoji a k vzdělávacím zařízením
- jasně definovaný sektor působnosti
- Podporu významných firem, které věří v poslání klastru
- Pevné vazby mezi dodavateli a odběrateli

Neexistuje jednotný recept pro vhodnou strategii klastru, který by vyhovoval všem typům vazeb a všem odvětvím v klastrech. Dle Mr. Stuart A. Rosenfeld zabývající se

technologemi regionálních strategií, lze však formulovat určité menu regionálních akcí pro podporu klastrů, ze kterých lze pak vybírat podle potřeb a požadavků. Jedná se o:

- Akce pro pochopení a porovnání regionálních politik (lepší pochopení regionů a fungování jejich ekonomiky)
- Akce pro zapojení různých účastníků (nové možnosti spolupráce)
- Akce pro organizování a poskytování služeb (nové alternativy poskytování informací)
- Akce pro zajištění specializovaných pracovních sil (příprava zaměstnanců)
- Akce pro podporu inovací a podnikání (nové myšlenky a podniky)
- Akce pro marketink a identifikaci regionu (zvýšení marketingových aktivit)
- Akce pro alokování zdrojů a investice (zdůvodnění pro alokování zdrojů)

Jako vhodná reakce na trend světové globalizace je dle mého názoru vytvoření uskupení fungujících na výše zmíněných principech, která mohou těžit ze vzájemné spolupráce a tím lépe konkurovat tržnímu prostředí při využití společných projektů v oblasti nákupu, výzkumu, vývoje, průniku na zahraniční trhy apod. Zároveň je nezbytné zdůraznit významnou úlohu kraje při podpoře klastrových iniciativ. V této souvislosti pozitivně hodnotím kladný postoj Zlínského kraje.

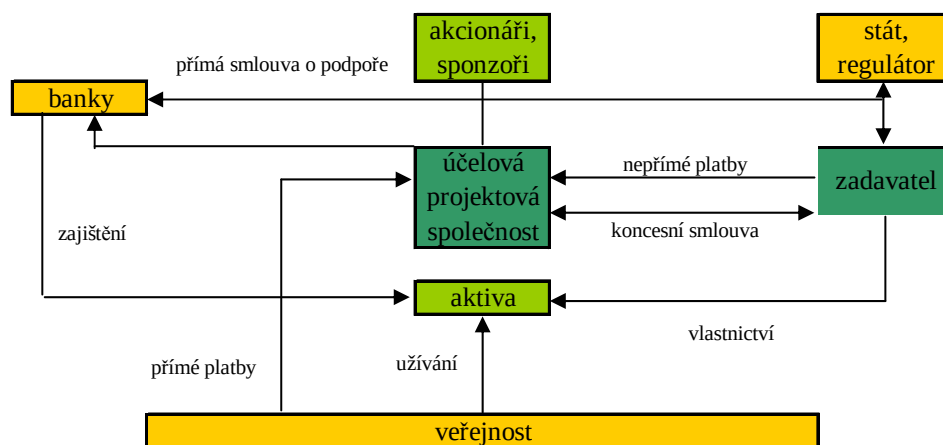
4.2 PPP

4.2.1 Využití PPP ve Zlínském kraji

Při zavádění programu PPP byly vytipovány oblasti kterých by se mohli realizace tohoto „hybridu“ v budoucnu týkat a které by bylo možno využít i ve Zlínském kraji.

Jednalo by se především o působnost v silniční dopravě. Zde by se hlavní aktivity týkali vybudování nebo opravy silnic se soukromou firmou, která ji bude po stanovenou dobu provozovat a za to vybírat mýtné. Iniciátorem u obecních komunikací je obec, u silnic 2. a 3. třídy kraj, u silnic 1. třídy a u dálnic ministerstva dopravy. Ve Zlínském kraji je otázka vybudování infrastruktury velmi živá. Jak již bylo popsáno v analytické části - je nutno dobudovat dálniční spojení mezi Vyškovem a Zlínem směřující dále k hranicím se Slovenskou republikou. Dále vybudování funkčního obchvatu Zlína a dalších silnic vyšších tříd.

S programem PPP by se mohlo také počítat ve zdravotnictví a to při vybudování, opravě nebo převzetí provozní části nemocnice a jejím provozování po určitou dobu ve spolupráci s krajem nebo ministerstvem zdravotnictví u specializovaných nemocnic. Je třeba podotknout, že k praktickému využití je nutno podniknout velké legislativní kroky, které se bohužel nedaří prosadit ministerským špičkách na odpovídajících postech. K řešení se nabízí mnoho otázek a tyto musí být prvně pevně a transparentně zakotveny v zákonech, které budou mít svou patřičnou působnost. Mezi tyto otázky patří celkové postavení nemocnic jak již z pohledu státu nebo kraje, ale také z pohledu podnikatelských iniciativ. Je nutno dát jasnou odpověď na otázku plateb sociálního a zdravotního pojištění ve vztahu k neustále stárnoucí populaci. Je třeba konstatovat, že sociální a zdravotní odvody v České republice patří k nejvyšším v EU resp. jsme na druhém místě.

Obr. 9 Postup realizace projektů PPP

Zdroj: [1, s.365]

Možnosti jak by mohly proudit peněžní a kompetenční kroky jsou naznačeny na obr. 9 viz. výše.

Jako další možnosti využití programu PPP bych navrhl financování projektů týkajících se budování čističek odpadních vod, odstraňování provozů, které ekologicky zatěžují okolní krajinu apod. Obecně lze říci, že je mnoho způsobů jak využít kombinace soukromého a státního sektoru v oblasti financování a to jak na úrovni státních zakázek tak i na úrovni zakázek kraje či obcí.

4.2.2 Proces přípravy a realizace projektu Partnerství veřejného a privátního sektoru

Samotný proces zadání PPP musí být v souladu se zákony ČR. Proces zadání projektu ze strany veřejného sektoru se skládá z následujících kroků:

- Identifikace PPP projektu
- Posouzení PPP projektu
- Příprava PPP projektu
- Zadání veřejné zakázky (výběr partnera)
- Uzavření smluvní dokumentace
- Realizace PPP projektu
- Monitorování projektu
- Uzavření a vyhodnocení projektu

Účastníkem procesu PPP se rozumí instituce nebo složka veřejného sektoru, která se podílí na přípravě, zadání a realizaci PPP dle definované úlohy v rámci této politiky. Procesu PPP se účastní vždy tyto instituce:

- Zadavatel PPP
- Ministerstvo financí
- PPP Centrum [26]

Příloha č. IV obsahuje podrobnější popis těchto článků v procesu přípravy realizace PPP.

4.2.3 Jaké jsou potenciální výhody?

PPP, je-li správně strukturováno, přináší vládám a uživatelům infrastruktury významné výhody. Pokud je úspěšné, může:

- Mobilizovat soukromá kapitál – PPP poskytuje vládě možnost překlenout propast mezi ohromnou potřebou investic a nedostatkem financí ve veřejných rozpočtech, určených na zajištění infrastruktury.
- Urychlit realizaci – přidělení zodpovědnosti za vypracování projektu a výstavbu infrastruktury soukromému sektoru, v kombinaci s platbami za poskytování služby, představuje pro soukromý sektor silnou motivaci k rychlé realizaci investičního projektu.
- Vést ke snížení nákladů po celou dobu životnosti projektu.
- Vést k lepšímu rozložení rizika – soukromý sektor je většinou mnohem úspěšnější při odhalování a řízení možných rizik než veřejný sektor.
- Představovat vhodnou motivaci ke zvýšení výkonů.

- Podporovat lepší výkony – mezinárodní zkušenosti svědčí o tom, že kvalita služeb poskytovaných v rámci PPP je často vyšší než kvalita dosahovaná v rámci tradičního pořízení služeb.
- Přinášet další příjmy – projekty PPP někdy dávají soukromému provozovateli možnost získat další příjmy od třetích stran.
- Posilovat veřejné řízení – přenesením zodpovědnosti za poskytování veřejných služeb na dodavatele dochází k tomu, že státní úředníci vystupují především v roli tvůrců politiky a strategie, zaměřují se na plánování služeb a sledování výkonů namísto každodenního řízení poskytování služeb veřejnosti. [26]

4.2.4 Čemu se vyhnout

Zatímco prostředí umožňující PPP se v jednotlivých zemích liší, existují určité společné těžkosti, na které narážejí vlády, které se pouštějí do nových PPP programů. Mnohé z těchto potíží nastanou i pro nové členské státy, další kandidátské státy a ostatní země v regionu s perspektivou připojení k EU. Mezi takovéto těžkosti patří, například:

- Nedostatečně jasné představy o tom, proč a jak provádět PPP
- Nekompletní právní rámec
- Omezené administrativní kapacity potřebné k rozpracování a zajištění složitých projektů
- Nedostatečné kontrolní a bilanční funkce při fiskálním řízení

V případě, že budeme vycházet z výše uvedených chyb a typických těžkostí, měly by reformy zaměřené na vytvoření vhodného prostředí umožňujícího PPP obsahovat následující prvky:

- Rozpracování politiky a legislativy
- Fiskální řízení
- Institucionální rozvoj
- Ekonomická regulace

- Budování kapacit atd. [26]

Dle mého názoru je problematika PPP velmi důležitým krokem ke zkvalitnění spolupráce soukromého a veřejného sektoru. V této oblasti by měl stát vyvinout více úsilí pro vytvoření kvalitního a transparentního legislativního rámce. Z výše uvedeného textu je zřejmý kladný vliv na rozvoj podnikatelského prostředí, který bude mít pozitivní dopad na životní úroveň obyvatel v dané oblasti. Výstupem spolupráce veřejného a soukromého sektoru bude synergický efekt, který bude vycházet z progresivního přístupu ze strany státu a podnikatelů.

4.3 Podnikatelský inkubátor

Ve Zlínském kraji se v současné době nachází jeden podnikatelský inkubátor. Tento byl zřízen v Kroměříži s názvem Podnikatelský inkubátor Kroměříž s.r.o. Jedná se o vědeckotechnický park provozovaný jako podnikatelské a inovační centrum již od roku 1991 za účelem podpory malého a středního zejména inovačního podnikání. Park nemá vyhraněnou oblast zaměření. Zabývá se podporou inovačního podnikání všeobecně. V současné době poskytuje služby převážně pro podniky, velkoobchod a zprostředkování obchodu (kromě motorových vozidel), maloobchod, opravy spotřebního zboží (kromě motorových vozidel), služby převážně pro podniky, řízení inovací.

4.3.1 Využití podnikatelského inkubátoru ve Zlínském kraji

Jak již bylo zmíněno výše, smyslem inkubátorů je koncentrovat na jednom místě několik nástrojů podpory začínajícím podnikatelům a k tomu připojit možnost zvýhodněného nájmu do doby, než se jim podaří podnikatelský záměr zrealizovat a postavit se "na vlastní nohy". Jedná se tedy o jakýsi komplex služeb zaměřený na začínající podnikatele a - jak sám název napovídá - jeho snahou je těmto podnikatelům pomoci v počáteční fázi existence. V praxi představuje podnikatelský inkubátor zařízení,

do kterého může začínající podnikatel přijít s nápadem či záměrem a v inkubátoru získá základní poradenství ohledně možných dotací, možností financování, sestavování podnikatelského záměru atd.

Cílem inkubátoru tedy je "vychovat" ze svých zákazníků podnikatele, pomoci jim v rozjezdové fázi a vpustit je do světa samostatného podnikání. Z tohoto pohledu spočívá jednoznačná výhoda inkubátoru v koncentraci různých aktivit na jednom místě. Není třeba vyhledávat specializované finanční nebo právní poradenství jinde, protože to bývá vesměs soustředěno zde spolu s dalšími podpůrnými službami - např. sdružené vedení účetnictví, společně hrazené služby (úklid, ostraha, internetové napojení atd.), které umožní další úspory nákladů nájemníkům inkubátoru.

Důležitá je také předem jasně definovaná cílová skupina klientů inkubátoru. Inkubátory mohou být různého zaměření a jimi nabízené služby se budou lišit podle toho, zda se jedná o inkubátor zaměřený na podnikání mezi osobami postiženými strukturální nezaměstnaností, podnikatele ve venkovských oblastech, nebo čerstvé absolventy škol.

Každý podnikatelský inkubátor ve Zlínském kraji by měl mít vytvořenou jasné specifické cíle své existence. Jako:

- Vytvoření podmínek pro uplatnění absolventů ve Zlínském kraji
- Propojení aktivit významných subjektů (veřejná správa, školství, podnikatelský sektor)
- Vytvoření nabídky prostor pro malé a začínající podnikatelské subjekty se zajištěním profesionálních poradenských služeb a servisu
- Vytvoření podmínek pro vznik subjektů zajišťujících transfer vědeckotechnických poznatků univerzitního výzkumu do podnikatelské praxe

- Stimulování ekonomického růstu regionu založeného na inovačních aktivitách nových podnikatelských subjektů v oblasti strategických služeb a technologických center
- Využití a konverze průmyslového objektu apod.

Podnikatelský inkubátor by se ve Zlínském kraji měl opírat řešení nedostatků a potřeb v regionu. Jak vyplývá z druhé části této práce je třeba řešit problémy typu: nízká výkonnost místní ekonomiky, podprůměrná mzda, nedostatečná kapacita připravených vhodných prostor pro nově vznikající a rozvíjející se společnosti s inovačním potenciálem, zastaralá a nedostatečná infrastruktura, snížit nezaměstnanost, podporovat cíleně drobné a střední podnikání apod.

Velmi důležitou skutečností je nutnost samotné fyzické realizace inkubátoru. V současné době lze doporučit využití prostorů Průmyslového areálu ve Zlíně, či volných prostor a objektů vzniklých po redukcích armádních posádek nebo obdobných volných prostor, kterými zajisté disponuje každé bývalé okresní město.

4.3.2 Zapojení institucí při zakládání inkubátoru ve Zlínském kraji

Iniciátorem vzniku podnikatelského inkubátoru či vědeckotechnologického parku by mělo být samotné město a univerzita. Město je schopno poskytnout vhodné prostory ke zřízení a samotnému provozu inkubátoru a univerzita je nositelem nových myšlenek.

Členem inkubátoru může být každý podnikatel který splní určitá nastavená vstupní kritéria. Po té se může za zvýhodněných podmínek stát nájemníkem v inkubátoru. Nájem v inkubátoru bývá nekomerční, tj. dotovaný, ale dotace nemusí nutně plynout z veřejných rozpočtů. Sám inkubátor totiž realizuje zisk z poradenských aktivit, jimiž může zadotovat další režijní náklady svým nájemníkům. Tím se liší inkubátor od jiných dotačních nástrojů na podporu MSP, z nichž některé vyžadují stále další a další finanční vklady z veřejných zdrojů.

Podmínky pro přijetí do inkubátoru jsou předem jasně stanoveny a je nutné si uvědomit, že pobyt v inkubátoru je dočasný. Firma může tedy například v prvních dvou letech získat nájem za 50 % skutečných nákladů, ale v dalších letech se dotace snižuje, až je po určité, předem stanovené době, nutné inkubátor opustit a uvolnit místo dalšímu zájemci.

4.3.3 Tipy pro zřizovatele

- Je třeba prozkoumat podnikatelské klima v dané komunitě. Nejúspěšnější podnikatelské inkubátory se při poskytování služeb orientují dle potřeb místních podnikatelů. Potřeby v oblasti podnikatelského rozvoje ve své komunitě můžete měřit a analyzovat na základě studií proveditelnosti, v nichž jsou identifikováni potenciální klienti inkubátoru a podniky, které provozují. Tato informace vám může pomoci určit optimální velikost, umístění a rozsah programu, nebo naopak rozpoznat, kdy má určitý projekt malou šanci na úspěch.
- Nesmí se očekávat, že inkubátor vyřeší problémy způsobené desítkami let úpadku. Podnikatelské inkubátory mohou hrát v úsilí o ekonomický rozvoj komunity životně důležitou úlohu, zřídka však mohou sami o sobě zvrátit vývoj místní ekonomiky. Kde to je možné, začleňte podnikatelský inkubátor do rozsáhlejšího plánu ekonomického rozvoje.
- Doporučuji kreativitu, ale realistickou. Jednou z výhod podnikatelských inkubátorů jako nástroje ekonomického rozvoje je jejich flexibilita. Pro podnícení hospodářského růstu ve vaší komunitě by byl možná účinnější inkubátor pro maloobchod či umělecká řemesla, a nikoliv tradičnější inkubátor, který slouží různým klientům z oblasti výroby a služeb. Zkroťte však svou kreativitu pohledem na realitu – nesmíte se zahledět do vize inkubátoru, který není podpořen střízlivými

úvahami, jako je existence dostatečně velkého trhu a podpora předních podnikatelů a politických a občanských představitelů.

- Není vhodné, aby byl projekt založen na nemovitostech. Je třeba pamatovat, že umístění inkubátoru je jen jedním z mnoha faktorů, které budou rozhodovat o tom, zda projekt uspěje. Mohlo by se zdát, že dlouho nevyužívaný objekt v centru města je pro váš inkubátor optimálním řešením, pokud však budova vyžaduje nákladné opravy nebo nemá vybavení, které potřebují potenciální klienti, nejedná se o nejvhodnější lokalitu.
- Základem je solidní finanční plán. Vytvoření inkubačního programu je spojeno s nemalými náklady. Propracovaný finanční plán, který uvádí, jak hodláte financovat projekt, vám usnadní práci při získávání investorů a podpory z dalších zdrojů.
- Je dobré si pro projekt stanovit realistické cíle. Rozvoj úspěšného inkubačního programu je stejně jako rozvoj úspěšných a prosperujících podniků dlouhodobou záležitostí. Při plánování programu je důležité navázat kontakt s předními představiteli občanského života a podnikateli (propagujte inkubátor v rané fázi a v hojné míře), nečekejte však, že se vám již v prvních měsících po jeho otevření podaří vytvořit velký počet pracovních míst či že vypustíte na trh nové firmy. Vaším cílem je trvalá podpora předních osobností společenské a podnikatelské sféry a dlouhodobý úspěch místních podnikatelů.

4.3.4 Náklady na zřízení inkubátoru

Nezbytnou podmínkou pro úspěšné fungování inkubátoru je počáteční vklad ze strany veřejného sektoru. Ten se nejčastěji realizuje formou vkladu nemovitosti, ve které má být inkubátor umístěn. Díky tomu, že inkubátory fungují na neziskovém principu, jsou

schopny ze zisků, které vytvoří z poskytování konzultantských služeb a z nájmu vybraného od nájemníků, dotovat další služby (např. pomoc při sestavování business plánu), případně zisky reinvestovat do oprav svěřené nemovitosti, do budování dalších inkubátorů nebo do dalších aktivit na podporu podnikání.

Cena nájmu v prvním roce, kdy bývá obvykle dotována, je symbolická. V dalších letech se příspěvek postupně snižuje a nejpozději po pěti letech by firma měla být připravena obstát v normálním tržním prostředí. Kritériem umístění firmy do podnikatelského inkubátoru je výrobní charakter jejich aktivit, případně charakter služeb pro výrobní firmy a kvalita podnikatelského záměru. Vyloučeny jsou tedy firmy, jejichž aktivity jsou ryze obchodní. Přihlíženo dále k tomu, nakolik lze činnost firmy hodnotit jako inovační a jaký je její růstový potenciál.

Operační program průmyslu a podnikání ve svém programu s názvem Prosperita poskytuje následující formu dotace. Dotace má tyto parametry:

- Formou podpory je nevratná dotace.
- Výše podpory činí až 75% uznatelných nákladů (0,5 mil Kč – 30 mil Kč u projektu neobsahující stavební práce, a 3 mil Kč – 150 mil Kč u projektu obsahující stavební práce).
- Příjemcem podpory je právnická osoba podle § 18 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Bude působit jako provozovatel vědeckotechnického parku, podnikatelského inkubátoru nebo centra pro transfer technologií a zároveň musí prokázat spolupráci s institucí terciárního vzdělávání nebo výzkumným ústavem.
- Uznatelnými náklady jsou kupní cena nemovitostí a pozemků, projektová příprava a dokumentace, technická a dopravní infrastruktura, příprava území, výstavba a rekonstrukce objektů, pořízení a technické zhodnocení dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku, provozní náklady (mzdové náklady zaměstnanců, cestovní

náklady, náklady na pronájem kanceláří), externí konzultantské služby, zvýhodněný nájem v podnikatelském inkubátoru.

- Specifika a omezení jsou projekt vědeckotechnického parku → vazba na podnikatelský inkubátor, projekt podnikatelského inkubátoru → vazba na vědeckotechnický park, projekt centra pro transfer technologií, všechny typy projektů → vazba na vzdělávací nebo výzkumné a vývojové kapacity. [28]

Na základě těchto faktů lze dovodit, že skutečné náklady na zřízení podnikatelského inkubátoru či vědeckotechnologického parku budou velmi individuální a její výše se může pohybovat i ve stovkách miliónů korun.

Pokud budu vycházet z neustále rostoucího konkurenčního prostředí, bude nezbytné, aby začínající podnikatelé využívali svých dobrých nápadů k inovacím, které by jim pomohly prosadit se na trhu a zároveň expandovat. Je žádoucí, aby region vytvořením kvalitní podnikatelské infrastruktury dal najevo svou podporu začínajícím podnikatelům, a tak pomohl rozvoji podnikatelského prostředí v dané oblasti.

4.4 Informační portál

4.4.1 Využití podnikatelského portálu ve Zlínském kraji

Zprovoznění informačního portálu pro podnikatele bude mít vliv na zvýšení atraktivity Zlínského kraje pro investory. S ohledem na způsob řešení projektu – webové stránky - bude dopad projektu na časové hledisko minimální a v konečném důsledku přispěje ke zvýšení image kraje.

Přínosné pro regionální podnikatele a investory je vytvoření portálu zabývajícím se regionálními institucemi, jakými jsou úřady práce, úřady sociálních služeb, regionální

podpůrné agentury, Krajský úřad v širší míře. Tento portál by se měl zabývat regionálními informacemi, které by zahrnovaly tyto data:

- Regionální podporu podnikání – ze strany kraje a jednotlivých obcí. Přehled dotací s adresným popisem agentur poskytující tyto dotace v kraji s odkazem na jejich stránky. Koncepce rozvoje a činnosti MSP. Přehled o seminářích konajících se v kraji popřípadě v celé ČR. Vzdělání, věda a výzkum, rámcová činnost inkubátoru a zemědělství.
- Lidské zdroje, vzdělání – zabývat se pracovněprávními vztahy a kurzy, školeními, rekvalifikačními kurzy.
- Podpora cestovního ruchu
- Finance a daně – městské vyhlášky o poplatcích, odkazy na stránky Ministerstva financí na sekci zabývající se daněmi.
- Legislativa a právo
- Registry a databáze – odkazy na stránky České statistického úřadu, regionální Úřady práce, Živnostenské úřady, Správu sociálního zabezpečení
- podporách rozvoje, investičních pobídkách, cestovním ruchu. Zabývat by se měl také podpůrnými činnostmi institucí Zlínského regionu v jednotlivých bývalých okresních městech a dále činností zastupitelstev jednotlivých obcí v rámci struktury podpor a pobídek pro podnikatele a občany těchto obcí
- SWOT analýzy jednotlivých bývalých okresů

Výstupem projektu by mělo být vytvoření krajského informačního portálu, který zastřeší všechny poskytované a zveřejňované informace v oblasti podnikání a dat související s podnikáním, sjednotí stávající informační portály po stránce konzistence a kompletnosti nabízených informací, zajistí jejich kompatibilitu, zajistí aktualizace poskytovaných informací a také jejich flexibilitu.

4.4.2 Zapojení institucí při zakládání informačního portálu ve Zlínském kraji

Do projektu je nutno zapojit partnery, kteří se budou podílet na spolupráci při vytváření podnikatelského informačního portálu. Jedná se o subjekty veřejné správy (finanční úřad, úřad práce, statistický úřad), dále také zapojení Hospodářské komory, rozvojových agentura jako RPIC, CzechInvest apod. a v neposlední řadě také finančních institucí a ostatních subjektů, kteří mají zájem na zvýšení potenciálu území ve vztahu k rozvoji podnikatelských aktivit v kraji. Partneři nemusí být zapojeni do projektu finančně, budou se podílet na vlastní tvorbě informačního portálu poskytnutím kvalifikovaných lidských zdrojů a vlastních databází specifických dat pro zvolenou oblast. Zapojení partnerů do projektu je třeba zvolit tak, aby se docílila spolupráce se subjekty, které znají místní poměry v podnikatelském prostředí Zlínského kraje. Úzkou spoluprací s těmito subjekty bude dosaženo co nejpřesnějšího definování potřeb návštěvníků kraje a zajištění vysoké využitelnosti portálu v průběhu jeho provozu a tudíž i zajištění úspěšnosti projektu a dlouhodobé udržitelnosti.

4.4.3 Etapy projektu

Přípravná fáze

- zvolení vhodného postupu tvorby podnikatelského informačního internetového portálu,
- výběr partnerů a způsob jejich zapojení do projektu,
- zajištění trvalé udržitelnosti projektu po ukončení čerpání dotace v průběhu provozu informačního portálu,
- zajištění kvalifikovaných lidských zdrojů pro řešení projektu ze strany žadatele o dotaci a partnerů.

Realizační fáze

- předkladatel projektu – nejlépe Zlínský kraj
- Partneři projektu – instituce jak veřejného tak soukromého sektoru (viz. výše)
- Dodavatelé pocházející z výběrových řízení (zajišťující sběr dat, marketing atd.)

Provozní fáze

Ještě před započítáním této fáze je nutno ustanovit kvalitní řídicí strukturu, která bude mít za úkol zajistit udržitelnost projektu. Je nutno zabezpečit pravidelnou aktualizaci dat a funkcí dle potřeb uživatelů. Mezi velmi důležité prvky patří také vlastní provoz systému a jeho aktualizace dat po technické stránce.

4.4.4 Náklady na zřízení informačního portálu

Finanční náklady projektu budou záviset na současné propojenosti resp. roztržitosti stávajících webových struktur institucí, jenž budou aktivními členy tohoto portálu.

Jako u každé investice je nutno přesně definovat náklady projektu z hlediska investičních nákladů tak i z hlediska neinvestičních nákladů a z hlediska příjmů a výdajů. Jistě je nutno kalkulovat i s náklady na „help desk“ na „web hosting“ apod.

Pro úspěšnost celého projektu by bylo vhodné aktivní řízení ze strany Krajského úřadu Zlín a zapojení také dalších partnerů jak ze státní sféry tak ze sféry soukromé. Předpokladem financování je úspěšné zapojení fondů EU (SROP). Mezi největší investice patří: vyhodnocení vstupní analýzy a proveditelnosti projektu, implementace technologie a sběr dat. Mezi další náklady patří nastartování zkušebního provozu a náklady spojené se mzdou v počátku pravděpodobně jednoho odpovědného pracovníka.

Současná nepřehledná situace s webovými informacemi jednotlivých veřejných institucí vyžaduje vytvoření ucelené a přehledné koncepce s jedním zastřešujícím bodem. Návrh podnikatelského informačního portálu tuto situaci napomáhá řešit.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo vypracovat soubor návrhů vedoucích ke zlepšení podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu. Práce vymezila možnosti řešení rozvoje podnikatelského prostředí spolu s novými systémy podpor, které by měly pomoci především malým a středním podnikatelům úspěšně bojovat se současným trendem globalizace, kdy tvrdé konkurenční prostředí nutí menší podnikatele k ústupu.

Tato práce vycházela ze skutečnosti, že se dnes a denně přesvědčujeme o tom, jak na všechny podniky, na malé a střední podniky zvláště intenzivně, působí vlivy podnikatelského prostředí, v němž podniky fungují. Tyto vlivy mohou podnikání buď usnadňovat například výhodnými daněmi, rychlým vyřízením obchodních sporů, jednoznačnými zákony, nebo možností získat rozvojový kapitál a nebo tyto faktory mohou podnikatelům znepříjemňovat život složitostí a neprůhledností daňového systému, spoustou zákonů, nemožností se dovolat svých práv pružným způsobem apod.

V první části této práce byly zmapovány vnější vlivy působící na podnikání ze stran veřejných orgánů na úrovni státu, kraje a obce. Navazující analytická část poukazuje prostřednictvím SWOT analýzy na aktuální situaci ve Zlínském kraji. Hodnotí také spokojenost podnikatelských subjektů se současným stavem podnikatelského prostředí. Třetí část práce je rozdělena do dvou bloků. První blok představuje a vymezuje nové návrhy na zlepšení stávající situace podnikatelského prostředí Zlínského kraje a druhý blok navrhuje praktickou aplikaci uvedených nástrojů podpory podnikání.

Jsem přesvědčen, že navrhovaná řešení najdou své uplatnění v praxi, což umocňuje skutečnost efektivního využití těchto nástrojů v zahraničí. Dle mého názoru představují tyto skutečnosti vhodný impuls vedoucí ke zlepšení podmínek podnikatelského prostředí regionu a tím následné zlepšení pozice Zlínského kraje v rámci celé ČR.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MALACH, A. a kol. *Jak podnikat po vstupu do EU*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing a.s., 2005. 528 s. ISBN 80-247-0906-6.
- [2] WOKOUN, R. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správ*. 1. vyd. Praha : IFEC, 2001. 266 s. ISBN 80-86412-08-3.
- [3] Statistický bulletin Zlínského kraje. CD – ČSÚ, 1. – 4. čtvrtletí 2003
- [4] Plán investiční výstavby Zlínského kraje na léta 2004 - 2006. vyd. Krajský úřad Zlín – odbor investic. 2003
- [5] Publikace MPO. *Pokyny pro žadatele o podporu z operačního programu průmyslu a podnikání*. vyd. Praha: NADATUR, spol. s r.o., 2004. ISBN 80-7270-022-7
- [6] Publikace CzechInvest. *Cesta ke konkurenceschopnosti*. Roč. 1, č. 2-. Praha: Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, 2004. bez ISSN
- [7] Beranová, E, Podnikatelský inkubátor. Radniční listy. vydává město Plzeň. 1997, č. 3-. bez ISSN
- [8] Nejdl, Tomáš. Národní rozvojový plán v poločase. *MVCR* [online]. 2000, č. 20 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:
<<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2000/0020/20tema.html>>.
- [9] Systémové a metodické aspekty tvorby strategie rozvoje regionu (VÚSC) ČR. *MPO ČR* [online]. 2004, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:
<<http://www.dhv.cz/regstrat.srr.html>>.
- [10] Program rozvoje územního obvodu Zlínského kraje. *Zlínský kraj* [online]. 1998 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:
<<http://kr-zlinsky.cz/index.php?ro=44098>>.
- [11] Průvodce klastrem 2004-2005. *CzechInvest* [online]. 2005 [cit. 2005-04-12]. Dostupný WWW:

<<http://www.czechinvest.org/web/pwci.nsf/pages/040B140398970E6BC1256FC002CBE4C?Opendocument> >.

- [12] Kučera, Jiří. Představení společnosti. *JVM-RPIC* [online]. 2004 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.jvmrpic.cz>>.

- [13] Grantové projekty. *ESFCR* [online]. 2004 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.esfcr.cz/scripts/clanek.asp?lg=1&id=5744>>.

- [14] Střediska a poradci EKIS pro rok 2004. *Česká energetická agentura* [online]. 2003 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ceacr.cz/?page=strediska>>.

- [15] Portál územního plánování. [online]. 2003 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://portal.uur.cz/insurance/regionalni.asp>>.

- [16] Zakladatelské smlouva euroregionu Bílá – Biele Karpaty. [online]. 2000 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.euroregion-bile-karpaty.cz>>.

- [17] Korupce na obchodních soudech. [online]. 2004 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.iustitia.cz>>.

- [18] Právní normy týkající se veřejného investování. *MMR* [online]. 2004 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.mmr.cz/index.php?show=0010230000014000>>.

- [19] Kdo jsme. *Zlínský kraj* [online]. 2004, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.kr-zlinsky.cz/eu/>>.

- [20] Průzkum podnikatelského prostředí – 4. ročník. *Střední stav* [online]. 2004, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<http://www.strednistav.cz/aktualita_ukaz.php?id=58>.

- [21] Cardiffská zpráva. [online]. 2005, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

- <<http://www.mfcr.cz/eps/rde/xchg/SID-53DF4E6-3EFF552/mfcr/hs.xls/cardiff.html>>.
- [22] Strategické rozvojové priority. *Zlínský kraj* [online]. 1998 [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:
< www.kr-zlinsky.cz/index.php?ro=52615>.
- [23] Aktuální informace. ČSÚ [online]. 2005, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:
<<http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/home>>.
- [24] O CzechInvestu. *CzechInvest* [online]. 2005, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:
<<http://www.czechinvest.org/web/pwci.nsf/pages/504EB46E1AD2B88EC1256EB50046356A?OpenDocument>>.
- [25] Jak mi může CzechTrade pomoci. *CzechTrade* [online]. 2005, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:
<<http://www.czechtrade.cz/Global>>.
- [26] Proces příprav a realizace projektu Partnerství veřejného a soukromého sektoru a jeho institucionální zajištění. MFČR [online]. 2005, [cit. 2005-05-4]. Dostupný z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-B52A1622/mfcr/hs.xsl/pub_priv_part_10275.html>.
- [27] Návrh legislativních změn nezbytných pro systémovou implementaci Partnerství veřejného a soukromého sektoru. MFČR [online]. 2005, [cit. 2005-05-4]. Dostupný z WWW:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-B52A1622/mfcr/hs.xsl/pub_priv_part_10370.html
- [28] Infrastruktura pro výzkum a vývoj 2004-2005. *CzechInvest* [online]. 2005, [cit. 2005-05-04]. Dostupný z WWW:
<<http://www.czechinvest.org/web/pwci.nsf/pages/EBA67E677FC03E8BC1256EC20028E12F?OpenDocument>>

- [29] Moravec. V, moderátor BBC : rozhovor s Míl. J, prezident Svazu průmyslu a dopravy. *BBC* [online]. 2005, [cit. 2005-04-12]. Dostupný z WWW:

<http://www.bbc.co.uk/czech/interview/story/2004/09/040910_mil.shtml
[9.92004](#)>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MSP	Malé a střední podniky.
EU	Evropská unie.
JVM-RPIC	Regionální, poradenské a informační centrum Jihovýchodní Moravy.
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
NUTS	Územní jednotka (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistique).
EUROSTAT	Evropský statistický úřad.
SWOT	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (Strong, Weak, Opportunity, Treat).
ÚP	Úřad práce.
VÚSC	Vyšší územně samosprávný celek.
PPP	Spolupráce veřejného a soukromého sektoru (Public-Private-Partnership).
OPP	Operační program průmyslu a podnikání.
RDP	Národní rozvojový plán ČR.
HK	Hospodářská komora.
RRA	Regionální a rozvojová agentura.
EKIS	Energetické konzultační a informační středisko.
CEA	Česká Energetická Agentura.
SROP	Společný regionální operační program.
OPRLZ	Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů.
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Formy působení státního sektoru na právní prostředí.	13
Obr. 2. Struktura samosprávných podnikatelských institucí v ČR.....	11
Obr. 3. Členění podpor v ČR.....	23
Obr. 4. Druhy podpor podle obsahového zaměření a poskytovatelů.....	24
Obr. 5. Popis programů podpory v rámci OPMP.....	25
Obr. 6. Územní rozložení Zlínského kraje.....	28
Obr. 7. Mapa potenciálních a reálných projektů klastrů v jednotlivých regionech.....	60
Obr. 8. Hlavní zdroje financování klastrových iniciativ podle roku zahájení.....	78
Obr. 9. Postup realizace projektů PPP.....	81

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Vývoj nezaměstnanosti v okresech Zlínského kraje k 31.12. v letech 2000-2003 dle údajů úřadů práce	34
Tab. 2. Vývoj přirozeného pohybu obyvatelstva ve Zlínském kraji v letech 2000 až 2003.	35
Tab. 3. Hlaví demografické údaje Zlínského kraje.....	36
Tab. 4. Úroveň dopravní infrastruktury.	37

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Daňové příjmy obcí vyplývající ze zákona 243/2000 Sb.
- P II Budoucí dopravní situace.
- P III Orientační schéma klastru.
- P IV Proces přípravy realizace projektu PPP a institucionálního zajištění.
- P V Časový harmonogram prací na PPP.

Příloha P I: Daňové příjmy obcí vyplývají ze zákona č. 243/2000 Sb.

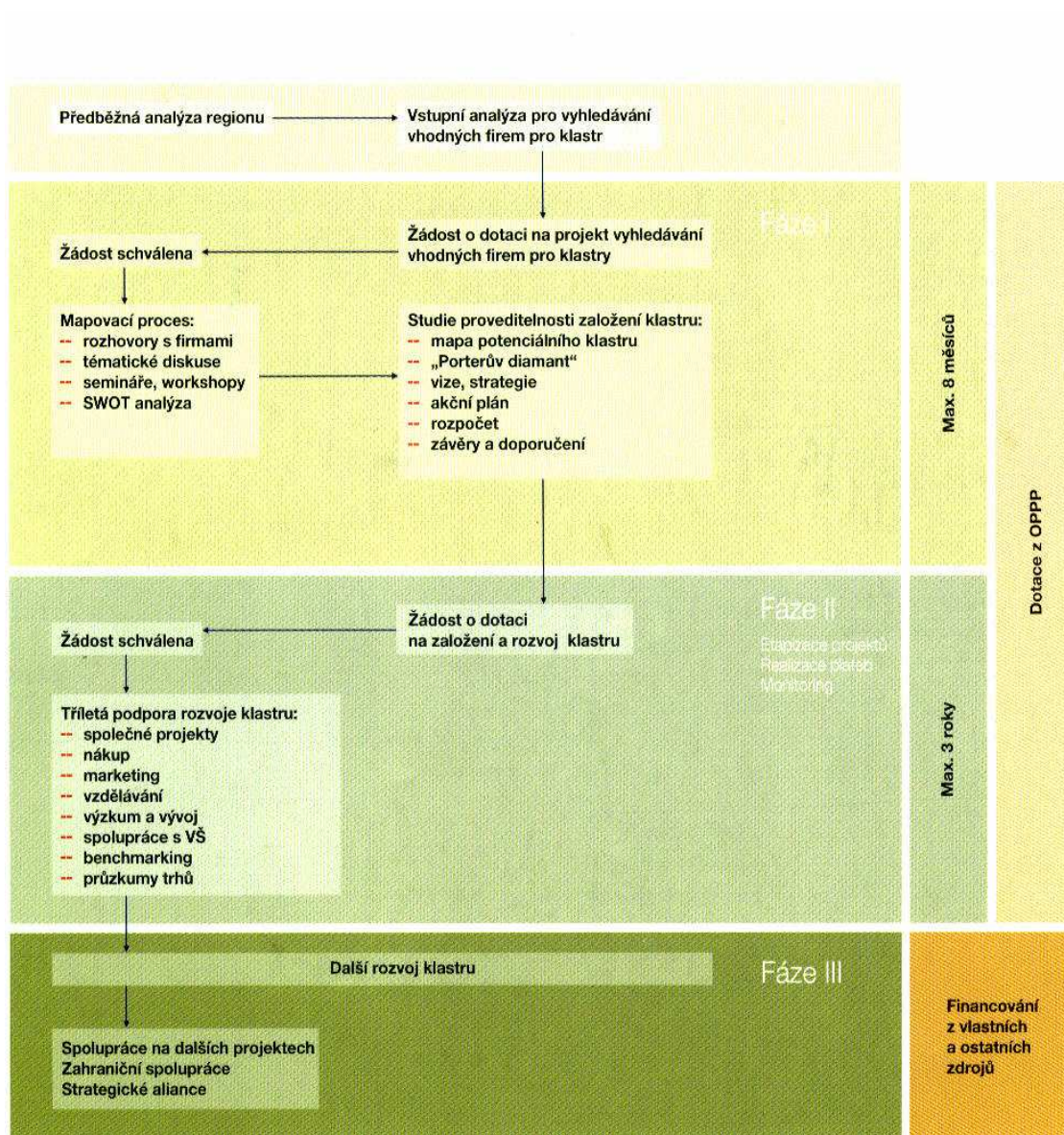
- Výnos daně z nemovitosti (příjemce je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází)
- Podíl na 20,59% z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty
- Podíl na 20,59% z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- Podíl na 20,59% z celostátního hrubého výnosu daně (záloh a daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosu uvedeného v předešlém bodě
- Podíl na 20,59% z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnos uvedený v dvou předešlých bodech
- Podíl na 20,59% z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v předposledním bodu a v § 3 odst 1 písm. A),
- 30% z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob která mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně přiznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby a s výjimkou daně (záloh na daň) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků srážených a odváděných plátcem daně (bydlištěm se pro účely tohoto zákona rozumí místo trvalého pobytu fyzické osoby),
- daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 1,5% z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob z závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Příloha P II: Budoucí dopravní situace

zdroj: [9]

Příloha III: Orientační schéma klastru

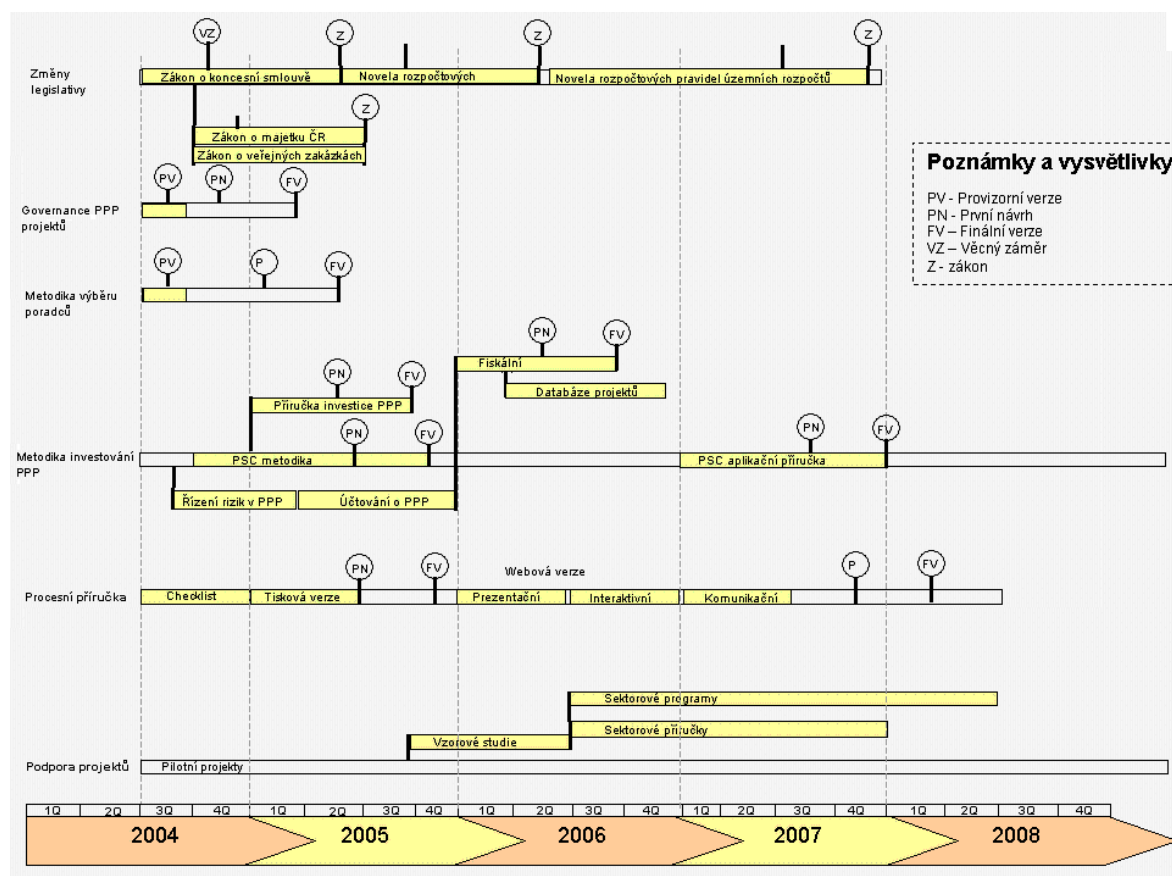
zdroj: [10]

Příloha P IV: Proces přípravy a realizace projektu PPP a institucionálního zajištění

	Identifikace příležitosti	Posouzení příležitosti	Příprava projektu	Výběr partnera
Cíle	Identifikovat příležitosti, kde veřejný sektor může získat vhodným využitím potenciálu spolupráce se soukromou sférou	Srovnat vhodnost modelu PPP pro realizaci příležitosti s alternativními modely řešení	Zajistit lidské zdroje, procesy a dokumentaci pro úspěšný výběr partnera	Vybrat pro realizaci projektu PPP vhodného partnera ze soukromého sektoru
Aktivity	- Přijetí podnětu od organizace veřejné správy nebo soukromého subjektu - Doporučení vlastního podnětu k prostudování jiné organizací veřejné správy - Výstupy vyplývající z permanentního dialogu s privátním sektorem	- Určení alternativních řešení - Posouzení alternativ z hledisek: - proveditelnosti (právní, technologická, možnosti spolupráce,...) - ekonomických (náklady a přínosy) - existence obdobných projektů - Volba nejlepší alternativy dle PSC* - Vytvoření projektu	- Vytvoření smíšeného týmu - Stanovení strategie výběru partnera - Příprava plánu realizace - Získání externích poradců na speciální oblasti projektu - Příprava výzvy dle OJEC+* - Příprava dotazníku a kritérií hodnocení pro první kolo výběru - Příprava dokumentace a kritérií hodnocení pro druhé kolo výběru	- Zveřejnění výzvy - Přijetí a posouzení odpovědí uchazečů - Výběr postupujících uchazečů - Předání zadávací dokumentace - Vyžádání nabídek - Zodpovězení otázek - Přijetí a posouzení nabídek - Aktualizace a potvrzení projektového rámce - Doporučení vítězného uchazeče –
Výstupy	- Rámec projektu: - cíle (vymezení poskytované služby) - rozsah - postup prací - hrubý rozpočet - harmonogram - rizika	- Posudek jednotlivých variant řešení - Schválený projekt PPP: - detailní popis vybraného řešení - nástroje řízení rizik - měřítka výkonnosti	- Projektový tým a plán postupu - Strategie výběru partnera, zadávací dokumentace, kritéria hodnocení, výzva dle OJEC	- Ukončené výběrové řízení - Závěrečná hodnotící zpráva - Vybraný partner
Institucionální zajištění				
REGULÁTOR	X	- Odsouhlasení postupu regulátorem	X	- Souhlas se zahájením výběru partnera
ZADAVATEL	- Identifikuje PPP a zpracovává Rámec projektu	- Příprava projektu na úrovni záměru (Business Case) - Zpracování požadavků na výstup	- Zpracování standardu veřejné služby - Specifikace výstupů - Rozhodnutí o dalším postupu	- Dozor nad procesem výběru v pozici zadavatele - Rozhodnutí o rozdělení
CENTRUM	- Asistence a poradenství plánování PPP projektu	- Projektové řízení - Zpracování PSC - Dohodnutí dalšího	- Projektové řízení - Zpracování finální verze projektu - Doporučení	- Zadání veřejné zakázky a technická asistence - Řízení externích poradců
	Uzavření smluv	Realizace projektu	Monitoring výkonnosti	Uzavření projektu
Cíle	Podepsat smlouvu o PPP definující optimální podmínky spolupráce	Implementovat PPP v souladu s projektem	- Zabezpečit efektivní fungování PPP po celou dobu stanovenou kontraktem - Operativně přijímat kroky vedoucí k odstranění případných nedostatků	- Celkové zhodnotit výsledky implementace projektu - Doporučit další postup - Formalizovat zkušenosti z implementace projektu
Aktivity	- Potvrzení modelu PPP s partnerem - Určení rizik a způsobu jejich ošetření - Nastavení mechanismů řízení výkonnosti - Dosažení shody o způsobu provozu PPP - Výjednání klíčových bodů smlouvy, platebních mechanismů, záruk a kompenzací, dohodnutí způsobu ukončení projektu - Zajištění bankovních a zajišťovacích nástrojů	- Zahájení realizace projektu - Vytvoření potřebných právních entit - Zajištění součinnosti ze strany veřejné správy - Návrh plánů pro implementaci mechanismů řízení rizik - Provedení dalších smluvních kroků	- Sledování souladu výsledků realizace projektu s časovým a věcným plánem - Sledování měřítek výkonnosti - Využívání smluvních nápravných opatření v případě nesrovnalostí	- Vyhodnocení spolupráce v daném případě - Rozhodnutí o dalším postupu: - prodloužení smlouvy - výběr nového partnera - Zobecnění závěrů na obdobné projekty - Formalizace získaných znalostí a zkušeností
Výstupy	- Dohoda o modelu řešení - Potvrzený detailní rozvrh dalších kroků - Podepsaná smlouva	- Plán implementace - Harmonogram - Rozpočet - Řízení projektu	- Reporting měřítek výkonnosti - Nápravné kroky	- Zpráva o projektu - Akční plány - Záznamy ve znalostní databázi
Institucionální zajištění				
REGULÁTOR	- Souhlas s finální verzí smluvní dokumentace před podpisem	X	X	- Souhlas se změnami a prodloužením kontraktů
ZADAVATEL	- Rozhodnutí o smluvních podmínkách v rámci standardních podmínek	- Kontrola nad realizací	- Monitoring plnění výstupů	- Vyhodnocení a návrh dalšího postupu
CENTRUM	- Asistence při sjednávání kontraktů a smluvních podmínek - Doporučení pro regulátora	X	- Asistence při řešení problémů	X

zdroj: [25]

Příloha P V: Časový harmonogram prací na PPP

zdroj: [25]